

MIKKELI

**STRATEGISET
TOIMENPIDEOHJELMAT
2022-2023**

SISÄLLYS

Johdanto	3
1 Elinvoimaohjelma - 2500 uutta työpaikkaa	4
1.1 Kasvuohjelmat kehittämisalustoille	4
1.2 Uusi liiketoiminta ja investoinnit	4
1.3 Osaava työvoima	5
1.4 Vaikuttavat korkeakoulutoiminnot	6
1.5 Verkostoituneet yritykset	7
1.6 Yrittäjien Mikkeli	7
1.7 Tiivistyvä kaupunkirakenne	8
1.8 Mahdollistava maaseutu	9
1.9 Resurssiviisas kiertotalous	9
1.10 Tyytyväinen asukas ja asiakas	10
2 Hyvän elämän ohjelma - Ihmisistä elinvoimaa Mikkeliin	11
2.1 Vaikuttavat palvelut	11
2.2 Elinikäinen oppiminen	12
2.3 Yhdyspintatyö	13
2.4 Monimuotoinen ja virikkeellinen ympäristö	13
2.5 Kulttuuri, taide ja liikunta läpileikkaavana	14
2.6 Väestön moninaisuus rikkautena ja elinvoiman lähteenä	15
2.7 Yhteisöllisyys ja osallisuus	15
2.8 Tapahtumakaupunki Mikkeli	16
2.9 Osallistuva budjetointi	17
Liitteet 1-4	
Liite 1: EcoSairila-kasvuohjelma	
Liite 2: Memory Campus -kasvuohjelma	
Liite 3: Kalevankangas-kasvuohjelma	
Liite 4: Matkailu ja vapaa-aika -kasvuohjelma	

Johdanto

Kesäkuussa 2017 voimaan tulleen kuntalain 37 § / Kuntastrategia mukaan ”Kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon: 1) kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen; 2) palvelujen järjestäminen ja tuottaminen; 3) kunnan tehtäviä koskevissa laeissa säädetyt palvelutavoitteet; 4) omistajapolitiikka; 5) henkilöstöpolitiikka; 6) kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet; 7) elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen. Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta.”

Mikkelin kaupunginvaltuusto on kokouksessaan 13.12.2021 § 186 hyväksynyt Mikkelin kaupunkistrategian vuosille 2022-2025. Samassa yhteydessä hyväksyttiin, että kevään 2022 aikana valmistellaan kaksi strategista toimenpideohjelmaa: Elinvoimaohjelma ja Hyvän elämän ohjelma.

Strategiassa on huomioitu Etelä-Savon maakuntastrategian kärkivalinnat: metsä, ruoka ja vesi. Lisäksi taustalla ovat vaikuttaneet mm. tuleva hyvinvointialueuudistus, kuntien elinvoimatehtävään liittyvät kysymykset, kestävä kehitys sekä kaupungistuminen globaalina ilmiönä.

Strategiset ohjelmat

Mikkelin kaupunkistrategian strategisissa toimenpideohjelmissa konkretisoidaan strategian painopisteiden mukaista tekemistä vuosien 2022-2023 aikana. Strategisiin toimenpideohjelmiin on nostettu esiin Mikkelin kaupungin kannalta keskeisiä tulevaisuuden haasteita, kehittämiskohteita sekä ilmiöitä, jotka hyväksytyn kaupunkistrategian mukaisesti tulee huomioida valtuustokauden 2021-2024 aikana. Tässä ohjelma-asiakirjassa avataan yksityiskohtaisemmin kutakin osa-aluetta.

Kuntalaisten hyvinvointiin liittyviä asioita seurataan lisäksi erikseen tehtävässä lakisääteisessä Mikkelin kaupungin hyvinvointikertomuksessa.

Kehittämälustojen sopimuksellisuus

Elinvoimaohjelman kehittämälustojen omistaja on Mikkelin kaupunki. Toiminnan luonteesta, tavoitteista sekä roolituksesta (ml. kehittämälustan koordinointi) sovitaan kehittämälustojen toimijoiden välisellä sopimuksella.

Strategiset toimenpideohjelmat osana kaupungin johtamisjärjestelmää

Molemmalle strategiselle toimenpideohjelmalle nimetään keskeisistä kaupunkikonsernin toimijoiden sekä muiden sidosryhmien asiantuntijajäsenistä koostuva ohjausryhmä. Lähtökohtana on strategisten ohjelmien valmisteluun osallistunut työryhmä, jota täydennetään ja muokataan tarpeen mukaan. Ohjausryhmän tehtävänä on seurata ohjelman toteutumista sekä säännöllisesti raportoida etenemisestä kaupungin johtoryhmälle, sekä tarvittaessa muille tahoille.

Kaupunginvaltuustolle strategiset toimenpideohjelmat raportoidaan säännöllisesti osana talouden seurantaa.

1. ELINVOIMAHOJELMA – 2500 uutta työpaikkaa

Strategiset tavoitteet ja toimenpiteet vuosille 2022-2023

Elinvoimaohjelmalle on määritelty seuraavat strategiset tavoitteet:

- 1) Kasvuohjelmat kehittämisalustoille
- 2) Uusi liiketoiminta ja investoinnit
- 3) Osaava työvoima
- 4) Vaikuttavat korkeakoulutoiminnot
- 5) Verkostoituneet yritykset
- 6) Yrittäjien Mikkeli
- 7) Tiivistyvä kaupunkirakenne
- 8) Mahdollistava maaseutu
- 9) Resurssiviisas kiertotalous
- 10) Tyytyväinen asukas ja asiakas

Tavoitteiden mukaiset toimenpiteet kahdelle seuraavalle vuodelle on kuvattu seuraavissa kappaleissa.

1.1 Kasvuohjelmat kehittämisalustoille

- Kullekin kehittämisalustalle (EcoSairila, Memory Campus, Kalevankangas ja Matkailu- ja vapaa-aika) on laadittu erikseen omat kasvuohjelmat, jotka ovat liitteinä 1-4.

1.2 Uusi liiketoiminta ja investoinnit

- **Investointien ja yritysten sijoittumisen edistäminen**
Ajantasainen listaus (tietokanta) potentiaalisista Mikkeliin sijoittuvista uusista teollisista tai tuotannollisista yrityksistä, joiden kanssa on yhteydenpitoa asiasta. Kaupunkikonsernin sidosryhmien toimintatavan kehittäminen edellä mainittujen ns. ”liidien” kotiuttamiseksi (mahdollistava tonttitarjonta ja liiketilat, tietojen vaihto, asiakaskokemuksen kehittäminen, toiminnan nopeus ja laatu) sekä ns. ”liidilistan” aktiivinen ylläpito. Toiminta edellyttää lisäresurssia esim. hankerahoitusta hyödyntämällä. Vastuutahoina Miksei ja kaupunginjohtaja.
- **Olemassa olevien yritysten huolenpito**
Mikkelissä toimii parikymmentä merkittävää teollisen ja tuotannollisen sekä teknologia-alan yritystä, joiden omistus ja/tai ylin päätöksenteko on Mikkelin ulkopuolella sekä merkittäviä kasvupotentiaalin omaavia yrityksiä. Ko. yrityksiin jatkuvasti pidettävän yhteydenpidon osalta on tarpeita tiivistää ja koordinoida kaupunkikonsernitoimijoiden yhteistyötä. Voidaan toteuttaa nykyisellä resurssilla. Vastuutahoina Miksei ja kaupunginjohtajan vetämä elinvoimaryhmä.
- **Investointikohteiden markkinointimateriaalipaketit**
Investointimahdollisuuksista kehitetään markkinointimateriaalipaketteja, joilla investointimahdollisuutta voidaan markkinoida ja esitellä potentiaalisille sijoittajille. Lisäksi täydennetään, päivitetään ja ajanmukaistetaan olemassa olevia aiemmin tehtyjä markkinointi- ja sijoittajamateriaaleja. Painopisteenä ovat kaupungin kehittämisalustojen ja Etelä-Savon Älykkään

Erikoistumisen -strategian mukaiset investointimahdollisuudet. Toiminta edellyttää lisäresurssia esim. hankerahoitusta hyödyntämällä. Vastuutahoina Miksei ja kaupunkimarkkinointitiimi.

- **Etelä-Savon pääomarahaston hyödyntäminen**
Rahaston tehtävänä on nuorten kasvuyritysten synnyttäminen, tukeminen ja rahoituksen hankkiminen. Tavoitteena on 24 uutta yritystä, joihin syntyy 50 uutta työpaikkaa. Lisäksi tehtävänä on kasvuyritystiimien houkuttelu alueelle rahaston avulla ja siinä tavoitteena 8 yritystä. Toiminta edellyttää lisäresurssia esim. hankerahoitusta hyödyntämällä. Vastuutahona Miksei.
- **Verkko-oppimisympäristöt eri kohderyhmille**
Toteutetaan verkko-oppimisympäristö tukemaan kansainvälisten osaajien perheiden koulutuspolkua peruskoulusta lukioon. Tarjotaan maailman paras verkko-oppimisympäristö ja siihen liittyvää osaamista paikallisten yritysten käyttöön. Toiminta edellyttää lisäresurssia esim. hankerahoitusta hyödyntämällä. Vastuutahona Otavia.

1.3 Osaava työvoima

- **Asukas- ja työvoimamarkkinointi**
Kootaan verkostot ja kirkastetaan toimijoiden roolit osana asukas- ja työvoimamarkkinointia, määrittellen markkinointityön tavoitteet ja tuotetaan markkinointiverkostolle tavoitetta tukevaa materiaalia käytettäväksi. Aloitetaan Mikkeli-infotilaisuudet ja tuotetaan asukkaaksi Mikkeliin - esitemateriaali. Perustetaan työpaikkaportaali ja muotoillaan uusi ”kokeile Mikkeliä” - palvelukokonaisuus. Toteutetaan asukasmarkkinointia tukevaa työvoimamarkkinointia hanketyönä. Määrittellen ja toteutetaan Mikkeliin muuttaneet henkilöt huomioiva jälkimarkkinointi ja uusien asukkaiden tilaisuudet. Asukas- ja työvoimamarkkinointia kohdistetaan suomalaiseen työvoimaan että Suomeen kotoutuvaan työvoimaan. Toteutuakseen vaatii lisäresurssia n. 140 000 €/vuosi. Vastuutahoina kaupungin viestintä ja Miksei.
- **Toisen asteen opintotarjonnan laajentaminen**
Lukio ja ammattiopisto avaavat toimintansa toisilleen koko laajuudessaan. Korvaus koulutuksen järjestäjälle on suoritusperusteinen. Opintoihin on mahdollisuus yhdistää myös korkeakouluopintoja. Jatkuva oppimista uudistetaan yhdessä alueen työelämän kanssa. Voidaan toteuttaa nykyisellä resurssilla. Vastuutahoina kaupunki ja Esedu.
- **Osaamisen kehittämistä työelämässä lisätään**
Työelämässä oppimisen osuutta lisätään ammatillisessa koulutuksessa 50 %:iin. Työelämässä oppimisen verkko-ohjausta hyödynnetään opintojen joustavuuden tukena. Voidaan toteuttaa nykyisellä resurssilla. Vastuutahoina Esedu ja kaupunki.
- **Englanninkieliset perustutkinnot metallialalle, ravintola- ja cateringalalle ja sosiaali- ja terveysalalle (2. aste)**
Haetaan II asteelle englanninkieliset perustutkinnot metallialalle, ravintola- ja cateringalalle ja sosiaali- ja terveysalalle. Voidaan toteuttaa nykyisellä resurssilla. Vastuutahoina Esedu ja kaupunki.

- **Verkko-oppimisympäristöt eri kohderyhmille**

Valmistetaan verkko-oppimisympäristö tukemaan työllisyyden kuntakokeilun kuuluvien työttömien osaamisen kehittämistä. Valmistelun tuloksena Mikkelin seudulla olevalla työvoimalla on mahdollisuus kehittää työ- ja työnhaku- ja kuntalaistaitojaan yksilöllisesti digitaalista oppimisympäristöä hyödyntämällä. Toiminta edellyttää lisäresurssia esim. hankerahoitusta hyödyntämällä. Vastuutahona Otavia.

1.4 Vaikuttavat korkeakoulutoiminnot

- **Tutkimuslähtöinen toimintatapa kaupungin kehittämisessä ja päätöksenteossa**

Kaupungin asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa perehdytään olemassa olevaan tutkimustietoon. Jatketaan kumppanuussopimuskäytäntöä alueen korkeakoulutoimijoiden kanssa. Voidaan toteuttaa nykyisellä resurssilla. Vastuutaho kaupunki.

- **Korkeakoulujen yhteistoimintamalli**

Alueen korkeakoulumaiseman ja kehittämisalustojen osaamispuheen kuvaaminen ja viestintä julkisuuteen. Voidaan toteuttaa nykyisellä resurssilla. Vastuutahoina MUC ja Xamk.

- **Vesi-DI -koulutuksen käynnistäminen (LUT)**

Toteutuakseen vaatii lisäresurssia. Vastuutahona LUT-yliopisto.

- **Yrityksiin integroituneen ohjelmistotekniikan koulutuksen lisääminen (XAMK)**

Voidaan toteuttaa nykyisellä resurssilla. Vastuutahona Xamk.

- **Tiedekasvatuksen Tiedepolun laajentaminen**

Tiedepolku on luokka-astekohtaisiin teemoihin perustuva tiedekasvatuksen kokonaisuus perusopetuksesta lukioon. Tavoitteena on laajentaa Tiedepolku kaikkiin Mikkelin kouluihin. Toimintaa koordinoi Mikkelin yliopistokeskus. Mukana yhteistyössä ovat Mikkelin kesäyliopisto, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Vaatii keskustelua resursoinnista kaupungin puolelta. Vastuutahona MUC.

- **Korkeakoulutoimintojen markkinointi ja viestintä**

Huomioidaan osana kaupunkimarkkinointia kohdissa ”Investointikohteiden markkinointimateriaalipaketit” ja ”Asukas- ja työvoimamarkkinointi”.

- **Yliopisto-opintojen ohjauksen kehittäminen**

Etelä-Savon osaamispuheen vahvistaminen kehittämällä yliopistotutkintoihin johtavien opintojen ohjauksen alueellinen ohjausmalli (AHJO). Mukana keskustelussa alueen lukiot (9 kpl) ja kesäyliopistot (2 kpl). Tavoitteena on ohjauksen avulla lisätä mielenkiintoa yliopisto-opintojen suorittamista kohtaan Etelä-Savossa. Kohderymänä näiden oppilaitosten opiskelijat ja opinto-ohjaajat. Koordinaattori Mikkelin yliopistokeskus. Toteutetaan hankerahoituksella.

- **Memory Lab**

Toimenpiteet Memory Campus -kehittämisalustan kasvuohjelman mukaisesti. Korkeakouluyhteistyön tiivistäminen: Xamk, Helsingin yliopisto (Kansalliskirjasto), Aalto-yliopisto (työelämäprofessori). Voidaan toteuttaa nykyisellä resurssilla (ml. hankkeet). Vastuutahona Xamk.

- **BEM**
Blue Economy Mikkeli -osaamiskeskuksen toimenpiteet EcoSairila-kehittämislustan kasvuohjelman mukaisesti. Korkeakouluyhteistyön tiivistäminen LUT-yliopiston ja Xamkin välillä. Voidaan toteuttaa nykyisellä resurssilla (ml. hankkeet & innovaatiotoiminnan ekosysteemisopimus). Vastuutahona kaupunki.
- **Active Life Lab**
Toimenpiteet Kalevankangas –kehittämislustan kasvuohjelman mukaisesti. Korkeakouluyhteistyön tiivistäminen: Xamk, Aalto –yliopisto, Jyväskylän yliopisto. Voidaan toteuttaa nykyisillä resursseilla. Vastuutahona Xamk.

1.5 Verkostoituneet yritykset

- **Toimialakohtaisten yritysverkostojen muodostaminen osaavan työvoiman saatavuuden edistämiseksi**
Tehostetaan rekrytointiviestintää (kansallinen ja kansainvälinen) eri toimijoiden viestintäresursseja yhdistämällä. Erityisenä kohderyhmänä on osaajapulasta kärsivät toimialakohtaiset yritysryhmät/-klusterit. Pilotoidaan kohderyhmien tuomista tutustumaan alueen yrityksiin. Toiminta edellyttää lisäresurssia esim. hankerahoitusta hyödyntämällä. Vastuutahona Miksei.
- **Ylläpidetään ja perustetaan toimialakohtaisia yritysverkostoja / klustereita**
Ohjelmistoala, tuotannollisen alan ja prosessiteollisuuden yritykset, logistiikka-ala sekä rakennusala ovat olleet viimeisen kymmenen vuoden aikana eniten kasvaneita aloja. Lisäksi matkailu ja vesiosaaminen ovat taas Mikkelle strategisen kehittämisen kärkialoja. Em. huomioiden ylläpidetään ja perustetaan seuraavat yritysverkostot/klusterit: ICT- ja ohjelmistoverkosto, teollisuusverkosto, rakennusalan verkosto, logistiikkaverkosto, matkailuverkosto ja vesiosaamisen verkosto. Toiminta edellyttää lisäresurssia esim. hankerahoitusta hyödyntämällä. Vastuutahona Miksei.
- **Yritysten verkostoitumis-/törmäytystilaisuuksien järjestäminen**
Järjestetään yritysryhmille teemoitettuja työpajoja ja kokoontumisia yritysten välisen verkostoitumisen edistämiseksi. Voidaan toteuttaa nykyisellä resurssilla. Vastuutahoina Miksei ja kaupunki.

1.6 Yrittäjien Mikkeli

- **Yritysvaikutusten arviointi**
Uudistetaan ja otetaan käyttöön kaupungin yritysvaikutusten arviointiprosessi vastaamaan Suomen yrittäjien vuonna 2022 julkaiseman Yritysvaikutusten arvioinnin käsikirjan suosituksia. Voidaan toteuttaa nykyisellä resurssilla minimivaatimusten tasoon yltäen. Vastuutahona kaupunki.
- **Yrittäjien ja kaupungin vuoropuhelu**
Järjestetään pk-yrityksille oma ”kasva rohkeasti” –tilaisuus 1-2krt/vuosi. Kaupungin suurimpien työllistäjien säännöllinen yhteydenpito ja yhteinen yritysilta kerran vuodessa. Markkinavuoropuhelut järjestetään kaikissa yli 100 t€ hankinnoissa. Luottamushenkilöiden ja kaupungin johdon säännölliset yritysvierailut. Voidaan toteuttaa nykyisellä resurssilla. Vastuutahoina kaupunki ja yrittäjät.

- **Opiskelijayrittäjyyden kehittäminen - Karage**
Rakennetaan pitkäjänteinen ohjelma ja toimintamalli opiskelijayrittäjyyden kasvattamiseksi. Keskeisenä toimintaympäristönä toimii Mikkelin Garage. Keskeiset toimijat ovat MUC (LUT ja Aalto), Xamk, Esedu ja Miksei. Toiminta edellyttää lisäresurssia esim. hankerahoitusta hyödyntämällä.
- **Paikallisten yritysten huomioiminen kaupunkikonsernin hankinnoissa**
Kehitetään kilpailutusten kriteerejä hankintalain sallimissa puitteissa siten, että ne mahdollistavat paikallisten yritysten osallistumisen omilla innovaatio- ja erikoisosaamisellaan. Tavoitteena paikallisten yritysten osuuden kasvattaminen kaupungin hankinnoissa sekä yritysten lukumäärän että liikevaihdon tasolla mitattuna. Voidaan toteuttaa nykyisellä resurssilla. Vastuutahoina kaupunki ja konserniyhtiöt.

1.7 Tiivistävä kaupunkirakenne

- **Kenkäveronniemen jatkokehitys**
Alueen kehittäminen käynnistetään purkamalla vedenpuhdistamo ja suunnittelemalla yhdessä pääomasijoittajan sekä yritysverkoston kanssa alueelle kaupallisesti toteutettava konsepti. Alueen asemakaavaprosessi on käynnissä. Tavoitteena on luoda edellytykset valtakunnallisen tason uudelle kaupan ja matkailun vetovoimakohteelle sekä seudulliselle lähiruoka ja -tuotemarkkinoinnille mielenkiintoisessa ja uudessa kaupallisessa ympäristössä. Voidaan osin toteuttaa nykyisellä resurssilla, mutta kokonaisuus edellyttää lisäresurssia, esim. hankerahoitusta hyödyntämällä. Vastuutaho kaupunki ja Mkse.
- **Veturitalialueen jatkokehitys**
Alueen asemakaavamuutos on päätöksenteossa ja kehittämisen kannalta keskeiset kiinteistöjärjestelyt ovat päätöksessä. Liikekeskuksen maanrakennustyöt ja infratekniset ovat käynnissä. Voidaan toteuttaa nykyisellä resurssilla. Vastuutaho kaupunki.
- **Keskikaupungin asemakaavamuutokset**
Keskikaupungin alueen asemakaavojen muutoshankkeet, jotka täydentävät aiemmin purettuja tai muuttuvia kaupunkitiloja. Keskeiset kohteet ovat: Porrassalmenkatu 1; ent. Urheilutalo; ent. ESE:n ja MUC-korttelien kehittäminen ja ns. Marskinaukion asemakaavamuutokset. Voidaan toteuttaa nykyisellä resurssilla. Vastuutaho kaupunki.
- **Kumppanuuskaavahankkeet**
Käynnistetään vähintään kaksi rakentamista aktivoivaa kumppanuuskaavahanketta. Kohteiden luovutus kilpailutetaan niin, että hankkeeseen ryhtyvä toteuttaa kaupungin ohjauksessa kohteeseen asemakaavamuutoksen, rakennussuunnittelu ja kohteen toteutuksen. Menettelyllä toivotaan nopeutettavan rakentamisen alkamista. Kohteina ovat Pankalammen ent. terveysaseman tontti ("Repunpää") ja toisaalta Urheilupuiston koulun tonttialue ("Urski-Tipula"). Voidaan toteuttaa nykyisellä resurssilla. Vastuutaho kaupunki.
- **Asemakaava-alueiden kaavataloudellinen tarkastelu**
Uusien asemakaavojen laadinnassa tehdään kaavataloudellista tarkastelua. Arvioinnin tuloksena saadaan sekä euromääräistä että suhteellista (€/asukas, €/k-m²) tietoa asemakaavaluonnoksen kustannus- ja tulovaikutuksista. Arviointia täydennetään kustannuksiin ja tuloihin vaikuttavista tekijöistä sekä asemakaava-alueen kehittämisen edellytyksistä ja reunaehdoista. Ensimmäisenä

kaavatalouskohteen oleva tarkastelu on Ranta-Launialan pientaloalue. Voidaan toteuttaa nykyisellä resurssilla. Vastuutaho kaupunki.

1.8 Mahdollistava maaseutu

- **Aluekeskusten asemakaavat**
Aluekeskusten (Ant, Hau, Ris, Suo, Ota) kyläalueille lainvoimaistuu aluekeskusten elinvoimaa vahvistavia ja mahdollistavia asemakaavoja. Ne pohjautuvat joko keskusten ideasuunnitteluun tai osayleiskaavoihin. Voidaan toteuttaa nykyisellä resurssilla. Vastuutahona kaupunki.
- **Vapaa-ajan asuntojen lainvoimaisten rakennuspaikkojen lisääminen**
Yksityisten maanomistajien maille tulevien vapaa-ajan asuntojen lainvoimaisten rakennuspaikkojen määrää kasvatetaan joustavien kaava- ja lupakäytäntöjen kautta. Vapaa-ajanasuinpaikkojen määrän kehitystä verrataan viiden (5) edellisvuoden keskiarvoon. Voidaan toteuttaa nykyisellä resurssilla. Vastuutahona kaupunki.
- **Vapaa-ajanasuinpaikkojen muuttaminen vakituisiksi asuinpaikoiksi**
Tavoitellaan kasvua siinä, vapaa-ajanasuinpaikkoja muutetaan lainvoimaisiksi vakituisiksi asuinpaikoiksi harvaan asutuilla alueilla. Vakituisten asuinpaikkojen määrän kehitystä verrataan viiden (5) edellisvuoden keskiarvoon. Voidaan toteuttaa nykyisellä resurssilla. Vastuutahona kaupunki.
- **Pyörätieverkoston kehittäminen**
Pyörätieverkoston kehittäminen [Kt 62 pyöräliikenteen yhteystarveselvitys ja Mikkeli – Ristiina – Hurissalo – Anttola – Mikkeli rengasreitti] niin, että pyörämatkailun ja liikkumisen edellytykset paranevat. Joissakin pyörätieverkoston kehittämistoimenpiteissä [esim. kevyenliikenteen väylät] tarvittavien tie- ja rakennussuunnitelmien laadinta käynnistetään yhdessä E-SELYn kanssa. Vastuutahona kaupunki.
- **Verkko-oppimisympäristöt eri kohderyhmille**
Rakennetaan verkko-oppimisympäristö, joka mahdollistaa kausiasujalle (perheenjäsen) etäopiskelun perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa. Tehdään alusta vapaan sivistystyön opintojen suorittamisella ajasta ja paikasta riippumatta Etelä-Savossa. Muutetaan oppimisen esteiden tunnistamiseen liittyvä verkkoympäristö tunnistamaan hyvinvointiin liittyviä esteitä maaseudulla, lähipalvelujen ulkopuolella. Toiminta edellyttää lisäresurssia esim. hankerahoitusta hyödyntämällä. Vastuutahona Otavia.

1.9 Resurssiviisas kiertotalous

- **Kiertotalous valittavana tutkinnon osana kaikissa 2. asteen tutkinnoissa**
Voidaan toteuttaa nykyisellä resurssilla. Vastuutahona kaupunki ja Esedu.
- **Kestävään kehitystä tukevat hankintakriteerit**
Kaupunkikonsernin hankinnoista 25%:ssa (rakentaminen ja purkaminen, biojätteen käsittely) käytetään kestävän kehityksen ja kiertotalouden tavoitteiden toteutumista tukevia vaatimuksia ja/tai kriteerejä (erityisesti ilmastovaikutukset). Voidaan toteuttaa nykyisellä resurssilla. Vastuutahoina kaupunki ja Miksei.

- **Yritysten tukeminen ekotehokkuus- ja vastuullisuushankkeiden käynnistämässä.**

Autetaan tunnistettuja yrityksiä hakemaan rahoitusta ja käynnistämään hankkeita yritysten ekotehokkuuden parantamiseksi ja yritysten vastuullisuuden kehittämiseksi. Autetaan yrityksiä kehittämään liiketoimintaansa digitalisaation hyödyntämiseksi kiertotaloudessa, ekotehokkuuden parantamiseksi ja vastuullisuuden toteuttamiseksi ja viestimiseksi. Toiminta edellyttää lisäresursseja esim. hankerahoitusta hyödyntämällä. Vastuutaho Miksei.

1.10 Tyytyväinen asukas ja asiakas

- Keskeiset toimenpiteet esitetään Hyvän elämän ohjelmassa. Hyvän elämän ohjelmassa ovat toimenpiteinä asukastyytyväisyyskyselyt, palveluiden esteettömyys, saavutettavuus ja tiedonsaanti niistä ja näin oikea-aikainen hyödyntäminen. Yhteisöllisyys ja osallisuus tavoitteen alla on useita asukkaiden osallisuuteen, vaikuttamismahdollisuuksiin, kohtaamisiin ja yhteisöjen toimivuuteen vaikuttavia toimenpiteitä.

2 HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA – Ihmisistä elinvoimaa Mikkeliin

Hyvän elämän strategisella toimenpideohjelmalla vastataan valituilla toimenpiteillä asetettuihin strategisiin tavoitteisiin. Hyvän elämän ohjelmalla edistetään asukkaiden hyvinvointia ja hyvää elämää koko kaupunkiorganisaation toimijoiden ja sidosryhmien kanssa yhteistyössä. Hyvän elämän ohjelma vastaa lakisääteistä hyvinvointikertomuksen hyvinvointisuunnitelmaa. Hyvän elämän ohjelmaan valittuja toimenpiteitä seurataan strategian seurantamittareilla ja sen lisäksi valtuustolle raportoidaan vuosittain laaja väestön hyvinvoinnintilan seuranta.

Tavoitteet ja toimenpiteet vuosille 2022–2023

Hyvän elämän ohjelman tavoitteet ovat

1. Vaikuttavat palvelut
2. Elinikäinen oppiminen
3. Yhdyspintatyö
4. Monimuotoinen ja virikkeellinen ympäristö
5. Kulttuuri, taide ja liikunta läpileikkaavana
6. Väestön moninaisuus rikkautena ja elinvoiman lähteenä
7. Yhteisöllisyys ja osallisuus
8. Tapahtumakaupunki Mikkeli
9. Osallistuva budjetointi

Tavoitteiden mukaiset toimenpiteet kahdelle seuraavalle vuodelle on kuvattu seuraavissa kappaleissa.

2.1 Vaikuttavat palvelut

Vaikuttavilla palveluilla tässä tarkoitetaan kaupungin itse tuottamia palveluita. Vaikuttavuudella tavoitellaan sitä, että kaupunkilaiset saavat palveluista tietoa, löytävät tarvitsemansa palvelut oikea-aikaisesti ja palvelut toimivat tarkoituksenmukaisesti.

- **Asiakastytyväisyyskyselyt**

Asiakastytyväisyyskyselyn avulla kuunnellaan asiakkaita. Palautteen avulla palvelun laatua voidaan kehittää sekä puutteita tai heikkouksia parantaa. Asiakastytyväisyyskyselyt toteutetaan sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueella kahdesti valtuustokaudessa eli joka toinen vuosi. Tulokset käsitellään tulosalueilla ja lautakunnissa sekä raportoidaan kaupungin verkkosivuilla. Vastuutahoina sivistyksen ja hyvinvoinnin sekä asumisen ja toimintaympäristön palvelualueet.

- **Esteettömät ja saavutettavat palvelut**

Esteettömät ympäristöt yhdessä saavutettavien palvelujen, käytettävien välineiden ja ymmärrettävän tiedon kanssa mahdollistavat yhdenvertaisen osallisuuden ja palveluiden mahdollisimman itsenäisen käytön. Kaupungin palvelut ja toimipisteet ovat saavutettavia, esteettömiä ja turvallisia. Palveluiden käyttäjät otetaan mukaan kehittämään esteettömyyttä ja saavutettavuutta. Toimitaan kaupungin esteettömyyssuunnitelman ja saavutettavuusdirektiivin mukaisesti. Vastuutahoina ovat kaikki kaupungin toimialat.

- **Palveluiden markkinointi**

Palveluiden markkinointia ja palveluista tiedottamista toteutetaan niin, että mahdollisimman oikea-aikainen ja tarpeenmukainen palveluiden hyödyntäminen toteutuu. Vastuutahoina ovat sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue ja viestintä.

- **Toimiva joukkoliikenne**
Asukkaiden ja matkailijoiden tarpeita reiteiltään, aikatauluiltaan, kalustoltaan sekä hinnoiltaan palveleva joukkoliikenne kaupunkialueella ja pitäjätajamista keskustaan. Paikallisjunaliikennepalvelu kaupungin sisällä (Mikkeli-Haukivuori-Pieksämäki). Vastuutahona on asumisen ja toimintaympäristön palvelualue/henkilöliikenne.
- **Kevyenliikenteen reittien turvallisuus ja kunnossapito**
Kevyenliikenteen reittien turvallisuus ja kunnossapito huolehditaan ml. valaistus ja talvikunnossapito. Tavoitteena on onnettomuuksia nolla. Vastuutahona on asumisen ja toimintaympäristön palvelualue.
- **Hyvän mielen kunta -toimintamalli**
Toimintamallin avulla on tavoitteena auttaa kuntaa vahvistamaan kuntalaisten mielenterveyttä. Hyvän mielen kunta toimintamalli juurrutetaan läpäisevästi kaupungin palveluihin ja toimintaan. Hyödynnetään Mieli ry:n laatimaa Hyvän mielen kunta tarkistuslistaa ja työkalupakkia. Tavoitteena on vahvistaa kuntalaisten mielenterveyttä ennaltaehkäisyyn ja varhaisen tuen avulla. Hyvä mielenterveys on osa kestävää sosiaalista ja taloudellista kehitystä ja nähdään koronapandemian jälkihoidossa ensiarvoisen tärkeänä. Vastuutahona on sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue ja kaikki kaupungin toiminnat.

2.2 Elinikäinen oppiminen

- **Kaikki nuoret suorittavat toisen asteen tutkinnon**
Kaikki nuoret suorittavat ainakin yhden toisen asteen tutkinnon. Vastuutahoina ovat lukio ja ammattiopisto.
- **Digitaitojen kehittäminen**
Digitaitojen valmiuksia lisätään kaiken ikäisten toiminnoissa varhaiskasvatuksesta vapaaseen sivistystoimeen. Kouluilla digitaitojen edistäminen toteutetaan opetussuunnitelmien mukaisesti. Vertaisohjaajat ohjaavat erityisesti ikäihmisiä digitaitojen lisäämiseen. Vastuutahoina ovat kirjasto, kansalaisopisto, varhaiskasvatus, perusopetus ja toinen aste.
- **Verkkokoulutustarjonnan monipuolistaminen**
Erilaisten verkossa tarjolla olevien opiskelumahdollisuuksien laajentaminen niin, että opiskelu voi olla myös ajasta ja paikasta riippumatonta. Vastuutahoina ovat aikuisten perusopetus, toinen aste, vapaan sivistystyön koulutus/kansalaisopisto ja Otavia.
- **Monipuolinen vapaan sivistystyön tarjonta**
Monipuolinen kurssitarjonta koko Mikkelin kaupungin alueella niin, että matalan kynnyksen harrastaminen ja opiskelu on mahdollista kaikille sitä haluaville kuntalaisille. Edistetään elinikäisen oppimisen mahdollisuuksia vanhusten palvelutaloissa yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Vastuutahoina ovat kansalaisopisto ja Otavan Opisto.
- **Lapset osallistuvat laadukkaaseen varhaiskasvatukseen**
Tavoitellaan, että 80 % varhaiskasvatuksesta osallistuu varhaiskasvatukseen. Huomioidaan asiakastytyväisyys. Vastuutahona on varhaiskasvatushenkilöstö.

2.3 Yhdyspintatyö

- **Monitoimijaiset yhteistyömallit yhdessä hyvinvointialueen kanssa**
Muodostetaan monialaiset lakisääteiset yhteistyöryhmät ja luodaan yhteensovitettuja toimintamalleja yhdessä hyvinvointialueen kanssa. Vastuutahoina ovat sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueen toimijat, työllisyyspalvelut ja Ohjaamo Olkkari.
- **Toimiva yhteistyörakenne kolmannen ja neljännen sektorin kanssa**
Otetaan järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa tehtävät kumppanuussopimukset luontevaksi tavaksi kehittää kumppanuutta ja kaupungin toimintaa. Kehitetään kaupungin järjestöpalkinto yhdessä järjestöjen kanssa. Vastuutahona ovat kaikki sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueen toimijat.
- **Hyvinvointimittarit (HYTE-kerroin) huomioidaan päätöksenteossa**
Kunnille otetaan käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin vuoden 2023 alusta. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtiosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen. Päätöksenteossa huomioidaan hyvinvointivaikutukset eri asukasryhmiin sekä hyvinvointityön prosessit ja resurssit. Vastuutahoina ovat kaikki toimielimille valmistelvat tahot.
- **Kehittämissyhteistyö oppilaitosten ja muiden asiantuntijaorganisaatioiden kanssa**
Kaupunki aktiivisesti toimii oppilaitosyhteistyössä kehittämis- ja vaikuttavuustyössä. Kaupunki valmistelee suunnitelman liittymiseksi Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen koordinoimaan Terve kunta- verkostoon. Vastuutahoina ovat sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueen toimijat.

2.4 Monimuotoinen ja virikkeellinen ympäristö

- **Talviliikunnan mahdollistaminen**
Talviliikunta-aktiviteettien mahdollistaminen esimerkiksi latuverkoston, luontokävelyreittien, retkiluistelureittien ja laskettelumahdollisuuksien avulla. Vastuutahoina ovat liikuntapalvelut ja asumisen ja toimintaympäristön palvelualue.
- **Vesistöjen ja rantojen mahdollisuudet**
Nautitaan alueen monipuolisesta järviluonnosta ja vesistöistä luontoarvot huomioiden. Mahdollistetaan uintimahdollisuudet, vesillä liikkuminen eri tavoin, kuten melonta ja veneillä liikkuminen, edistetään kalastus-, suppailu- ym. aktiviteettien harrastamismahdollisuuksia. Vastuutahoina ovat liikuntapalvelut ja asumisen ja toimintaympäristön palvelualue.
- **Lähiliikuntapaikkasuunnitelman laatiminen ja toteuttaminen**
Liikuntapalvelut valmistelee lähiliikuntapaikka suunnitelman, jonka mukaan voidaan edelleen kehittää kaupungin eri alueiden lähiliikuntapaikkaverkostoa. Vastuutahoina ovat liikuntapalvelut ja asumisen ja toimintaympäristön palvelualue.
- **Retkeilyreitistön tarkastelu, kehittäminen ja markkinointi**
Retkeilyreitistön kehittäminen ja luontoliikunnan esiin nostaminen markkinoimalla alueen hienoja luontokohteita retkikohteina niin mikkeliäläisille kuin matkailijoille. Vastuutahoina ovat kaavoitus, liikuntapalvelut (mukana myös muita kuntia ja tahoja) ja ELY.

- **Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelman laadinta (keskeiset taajamat)**
Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelmalla luodaan monitoimijaisesti lyhyen ja pitkäntähtäimen suunnitelma kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen keskeisiin taajamiin. Kävely ja pyöräily ovat terveyttä, hyvinvointia, viihtyisyyttä, kestäväää kehitystä ja ekologisuutta edistäviä, edullisia kulkumuotoja. Näiden suosioon voidaan vaikuttaa motivoinnilla, markkinoinnilla sekä kaavoituksella ja investoinneilla infrastruktuurin parantamiseksi. Vastuutahoina ovat asumisen ja toimintaympäristön infra- ja viheraluepalvelut ja ELY.
- **Liikenneympäristön turvallisuuden ja esteettömyyden parantamistoimenpiteiden toteuttaminen vuosittain**
Liikenneympäristön turvallisuutta, reittien sujuvuutta ja esteettömyyttä parannetaan vuosittain määrärahojen puitteissa. Vastuutahoina ovat asumisen ja toimintaympäristön infra- ja viheraluepalvelut ja ELY.

2.5 Kulttuuri, taide ja liikunta läpileikkaavina

- **Kaupungin palvelutarjonnan tuotteistaminen**
Palveluita tuotteistetaan eri ikäisille kaupunkilaisille ja vapaa-ajanasukkaille ja tuotteiden esilletuominen tapahtumakalenteriin. Vastuutahoina ovat sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueen toimijat, viestintä ja MikseiMikkeli/Mikkeli Events -hanke.
- **Kulttuurikameli, kulttuuripolku ja kirjastopolku**
Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa toteutetaan yhdessä yleisten kulttuuripalveluiden, kaupunginorkesterin, kirjaston ja alueen kulttuuritoimijoiden kanssa koko ikäryhmän tutustumiset eri kulttuurin, taiteen ja lukemisen muotoihin. Vastuutahoina ovat yleiset kulttuuripalvelut, kaupunginorkesteri, kirjasto, varhaiskasvatus ja perusopetus.
- **Kulttuurin unelmavuoden kulttuurikohtaamiset ja taide-elämykset**
Kulttuurin unelmavuoden toimintamalleista juurrutetaan kulttuurikohtaamisia ja taide-elämyksiä tuottavat toiminnat pysyväksi toiminnaksi resurssien puitteissa. Huomioidaan toiminnassa erilaiset kieli- ja kulttuuritaustat. Vastuutahoina on Kulttuurin unelmavuosi 2022-hanke, jonka jälkeen jää elämään Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan alaisissa palveluissa.
- **Liikkuva lapsi, Liikkuva koulu, Liikkuva nuori, Liikkuva aikuinen, Ikiliikkuja –toimintamallit**
Ylläpidetään ja vahvistetaan luotuja toimintamalleja. Kansallisia toimintamalleja juurrutetaan paikallisesti lisäämään liikkumista ja edistämään hyvinvointia kaiken ikäisten arkeen. Vastuutahoina ovat varhaiskasvatuksen yksiköt, perusopetuksen koulut, toisen asteen oppilaitokset ja liikuntapalvelut.
- **Julkisen taiteen sisällyttäminen rakennushankkeisiin**
Rakennushankkeisiin sisällytetään julkinen taide prosenttiperiaatteen mukaisesti. Vastuutahoina ovat museo ja asumisen ja toimintaympäristön palvelualue.
- **Kulttuuriohjelma**
Mikkelin kulttuuriohjelmassa linjataan ne kulttuuripalvelut ja kulttuurin tukemisen tavat, joita Mikkelin kaupunki toteuttaa ja ylläpitää osana pysyvää palvelutarjontaansa. Laaja-alaiset kulttuuripalvelut tunnustetaan osaksi kaupunkistrategian tavoitteita tukevaa palveluverkkoa. Vastuutahoina ovat kulttuuripalvelut, orkesteri, museo, kirjasto ja kansalaisopisto.

2.6 Väestön moninaisuus rikkautena ja elinvoiman lähteenä

- **Maahanmuuttajien kotouttaminen**
Maahanmuuttajien kotouttaminen osalliseksi ja osaksi yhteisöä, koulutukseen ja työmarkkinoille. Huomioidaan neuvonta ja ohjaus ja näiden monikielisyys. Otetaan huomioon kotouttamislain velvoitteet kunnille ja hyvinvointialueille. Vastuutahoina ovat sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueen toimijat, oppilaitokset, Otavia, Esedu, Essote ja työllisyyspalvelut.
- **Tutustutaan ukrainalaisuuteen**
Tutustutaan ukrainalaisuuteen, Ukrainan historiaan ja nykypäivään, ruokakulttuuriin, tapoihin ja kohdataan Ukrainasta Mikkeliin saapuneita ja otetaan heidät osaksi yhteisöjä. Vastuutahoina ovat kaikki toimijat.
- **Ikäihmisten vertaisohjaajatoiminnan edelleen kehittäminen**
Ikäihmisten koulutettujen vertaisveturi-ohjaajat toimivat eri alueilla Ikäinstituutin Voimaa vanhuuteen toimintamallien mukaisesti. Näitä malleja ylläpidetään ja edelleen kehitetään. Vastuutahoina ovat kaupunki, Essote/hyvinvointialue ja järjestöt.
- **Mahdollistetaan eri ryhmien kohtaamisia arjessa**
Liikunta ja kulttuuri edistävät positiivisia kohtaamisia eri ryhmien välillä. Tunnistetaan, että moninaisuus lisää luovuutta ja voi synnyttää uutta. Vastuutahoina ovat kaikki toimijat.
- **Lapsiystävällinen kunta malli**
Selvitetään Mikkelin liittyminen Unicefin Lapsiystävällinen kunta -malliin. Malli perustuu YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen, johon Suomi on sitoutunut. Malli on kunnille maksuton. Mallin tuella kunta varmistaa, että haavoittuvassa asemassa olevat lapset tunnustetaan ja he saavat tarvitsemansa tuen. Malli auttaa kuntaa varmistamaan, että lapset ja nuoret saavat äänensä kuuluviin ja pääsevät vaikuttamaan itseään koskeviin asioihin. Suuri osa lapsiin kohdistuvista päätöksistä tehdään kunnissa. Mallilla tavoitellaan pysyviä muutoksia kunnan toimintatavoissa esimerkiksi jokaisen lapsen mahdollisuus harrastukseen tai, että miten lapsen etu huomioidaan päätöksenteossa. Lapsiystävällisessä kunnassa jokainen lapsi tuntee olevansa arvokas, jokainen lapsi saa elää turvassa, jokainen lapsi saa harrastaa, jokaisella lapsella on kavereita ja turvallinen aikuinen, jokainen lapsi saa äänensä kuuluviin ja jokainen lapsi huomioidaan päätöksenteossa. Vastuutahoina ovat sivistyksen ja hyvinvoinnin sekä asumisen ja toimintaympäristön palvelualueen toimijat.

2.7 Yhteisöllisyys ja osallisuus

- **Kasvu yhteisöllisyyteen ja osallisuuteen**
Rakennetaan osallisuuspolkukokonaisuus, jonka tavoitteena on luoda näkyväksi jo tehtyä osallisuustyötä ja vahvistaa sitä uusilla keinoilla yhdessä varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen kanssa. Vastuutahoina ovat varhaiskasvatus ja perusopetus, toinen aste/yhteisöllinen oppilashuolto.
- **Osallisuuden edistämisen ryhmähanke**
Kaupunki hakee osallisuuden edistämisen ryhmähanketta, jossa kumppanina on Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun Juvenia yksikkö. Hankkeessa edistetään kaupunkilaisten osallisuutta osallisuusmuotoilun ja etsivän hyvinvointityön keinoilla. Vastuutahona on kansalaisopisto/osallisuus.

- **Avoimet kohtaamispaikat ja niiden kehittäminen**
Luodaan ja kehitetään kuntalaisten avoimia kohtaamispaikkoja ja suunnitellaan niiden käyttöä yhdessä kuntalaisten kanssa. Kehitetään kohtaamispaikkatoimintoja myös yhdessä hyvinvointialueen kanssa. Esim. kirjastot, lapsiperheiden KOPPA sekä avoimen varhaiskasvatuksen tilat ja toiminnot, nuorten Ohjaamo Olkkari & Starlight sekä muut nuorisotilat, ikäihmisten ja erityisryhmien Omatori jne. Huomioidaan vapaa-ajan asukkaiden kohtaamiset ja integrointi kyläyhteisöihin. Vastuutahoina ovat varhaiskasvatus, nuorisopalvelut ja hyvinvointikoordinaattori yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.
- **Jokaiselle koululaiselle mahdollisuus harrastukseen**
Mahdollistetaan oma juttu jokaiselle koululaiselle. Edistetään koululaisten harrastusmahdollisuuksia. Opetushallituksen kerhoavustuksen ja Itä-Suomen aluehallintovirastosta haettavan Harrastamisen Suomen mallin avustuksen avulla eli jokaisella perusopetuksen koululla tarjolla kerho- ja harrastustoimintaa, joka nousee koululaisten toiveista ja tarpeista. Vastuutahona on kerhotoiminnan ohjausryhmä.
- **Ikäihmisten yhteisöllisen asumisen toimintamalli**
Etelä-Savoon ja Mikkeliin toteutetaan osallistamalla ikäihmisiä, vanhusneuvoston kautta yhteisöllisen asumisen toimintamalli. Ikäihmisiltä itseltään selvitetään, millä edellytyksillä toimiva yhteisöllinen asuminen parhaiten toteutuu. Essotessa yhteisöllistä asumista edistetään suunnitelmallisesti. Vastuutahoina ovat kaupunki, Mikalo ja Essote/hyvinvointialue.
- **Erilaiset osallisuusfoorumit**
Toteutetaan erilaisia osallisuusfoorumeita, joissa ollaan vuoropuhelussa ja kuullaan kuntalaisia. Tällaisia ovat mm. urheiluseurojen kanssa toimivat seurafoorumit. Kehitetään kaupungin ja järjestöjen yhteistyötä ja kumppanuutta luomalla vapaamuotoinen foorumi, jolla käsitellään kaupungin ja järjestöjen toimintaan liittyviä asioita. Vastuutahona ovat sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueen toimijat.
- **Kumppanuuspöytä ja kehittämiskävelyt**
Vakiinnutetaan kumppanuuspöytätoiminta osana kaupungin ja kuntalaisten välistä vuorovaikutusta. Kumppanuuspöytä toteutetaan 2 krt/vuosi. Hyödynnetään eri aihealueisiin kohdentuvia kehittämiskävelyitä kaupungin ja asukkaiden välisen tiedonkulun ja vuorovaikutuksen lisäämisessä. Vastuutahoina ovat kansalaisopisto/osallisuus, hyvinvointikoordinaattori, sivistyksen ja hyvinvoinnin sekä asumisen ja toimintaympäristön palvelualueet.

2.8 Tapahtumakaupunki Mikkeli

- **Tapahtumasivusto**
Tapahtumasivuston rakentaminen ja sen ajan tasalla pitäminen. Sivuilta löytyvät sekä tapahtumat että tilat. Tapahtumasivuston rakentamisesta vastaa MikseiMikkeli Mikkelin Events-hankkeen toimesta. Vastuutahoina ovat yleiset kulttuuripalvelut ja kaupungin viestintäpalvelut.
- **Yhteistyö tapahtumatoimijoiden kanssa**
Hyödynnetään kumppanuuksia ja avustuksia. Kumppaneina muun muassa järjestöt/vapaaehtoistoimijat. Vastuutahoina ovat kaikki kaupungin toimijat.

2.9 Osallistuva budjetointi

- **Osallistuvan budjetoinnin vakiinnuttaminen**
Vakiinnutetaan osallistuvan budjetoinnin toimintamalli osaksi kaupungin toimintaa. Vastuutahoina ovat kansalaisopisto/osallisuus, hyvinvointikoordinaattori ja asumisen ja toimintaympäristön palvelualue.
- **Yläkoulujen oppilaille toiminta-avustus hyvinvoinnin edistämiseen ja yksinäisyyden ehkäisyyn**
Yhteisvastuukeräyksen 2022 teemana on "Lahjoita mulle huomina". Keräyksen varoilla autetaan koronapandemian seurauksista kärsiviä lapsia ja nuoria niin Suomessa kuin maailmalla. Mikkeliissä yhteisvastuukeräyksen varoista kohdennetaan avustus yläkouluikäisten hyvinvoinnin tukemiseen ja yksinäisyyden ehkäisyyn. Vastuutahoina ovat Mikkelin evankelisluterilainen seurakunta, perusopetus ja koulujen nuorisotyö.
- **Testamenttivarojen ja Valtiokonttorilta saatujen varojen suunnitelmallinen käyttö**
Luodaan toimintamallit vammaisneuvoston, vanhusneuvoston, nuorisovaltuuston, lasten parlamentin ja aluejohtokuntien testamenttivarojen sekä valtioneuvostolta saatujen varojen käyttöön. Vastuutahoina ovat kansalaisopiston rehtori, hyvinvointikoordinaattori ja nuorisopalvelut.

2022

EcoSairila-kasvuohjelma

Juha Kauppinen & Panu Jouhkimo
Mikkelin kehitysytö Miksei Oy
6.4.2022

EcoSairila-kasvuohjelma

Sisällys

1	EcoSairila: ”Blue & Green Economy”	2
1.1	Blue Economy Mikkeli -osaamiskeskus	2
1.2	Green Economy Mikkeli.....	3
2	EcoSairila 2021.....	4
2.1	Teollisuustontit.....	4
2.2	Jätevedenpuhdistamo, biokaasulaitos ja muu infra.....	4
2.3	Biokaasu liikennekäytössä.....	4
2.4	Kiertotalouden edistäminen.....	5
2.5	Blue Economy Mikkeli -osaamiskeskus	5
2.6	Kohdattuja haasteita	5
2.7	Tulosyhteenveto.....	6
3	Strategiset tavoitteet valtuustokaudelle 2021-2025.....	6
3.1	Blue Economy Mikkeli -osaamiskeskus	6
3.1.1	Uusi liiketoiminta.....	7
3.1.2	BEM TKI-ympäristö ja EcoS ympäristötietoalusta	7
3.2	Green Economy Mikkeli.....	7
4	Keskeiset toimenpiteet 2022-2023	8
4.1	Blue Economy Mikkeli -osaamiskeskus	8
4.2	Green Economy Mikkeli.....	9

EcoSairila: ”Blue & Green Economy”

Tässä kasvuohjelmassa esitellään Mikkelin kaupungin strateginen kehittämislusta EcoSairila, luodaan katsaus sen nykytilaan ja esitetään keskeiset tavoitteet aikavälille 2022 – 2025 sekä toimenpidekokonaisuudet niiden saavuttamiseksi.

EcoSairilasta rakentuu sekä moderni, ympäristövaikutuksia minimoiva teollisuusalue yrityksille, että monipuolinen kiertotalouden testaus- ja kokeilu ympäristö. Tavoitteena on luoda teollisia symbiooseja erilaisia jäte- ja sivuvirtoja hyödyntäen. EcoSairilan kehittäminen jakautuu kahteen päälinjaan: veden kiertotalouteen keskittyvän Blue Economy Mikkelin -osaamiskeskuksen rakentamiseen ja yleisemmin kiertotaloutta ja vihreää teollisuutta edistävään Green Economy Mikkeliin.

1.1 Blue Economy Mikkelin -osaamiskeskus

EcoSairilan kehittämiselle pohjaa luonut Mikkelin kaupungin mittava investointi, uusi jätevedenpuhdistamo on valmistunut ja otettu onnistuneesti käyttöön kesän 2021 aikana. Kehittämislustojen periaatteen mukaisesti puhdistamoinvestoinnista haetaan laajempaa hyötyä, kuin pelkkää laadukasta jätevedenkäsittelyä. EcoSairilan vahvuudet ovatkin juuri veden kiertotaloudessa: yhdyskuntavesien energiatehokkaassa käsittelyssä ja uusioveden tuotannossa, arvokkaiden jakeiden erottamisessa hyötykäyttöön ja haitta-aineiden kierron pysäyttämässä sekä lietteiden kestävässä hyödyntämisessä mm. liikennebiokaasuna. Nämä yhdistettynä nykyaikaisiin digitaalisiin ratkaisuihin muodostavat teknologiaperustan Sinisen biotalouden osaamiskeskukselle, eli Blue Economy Mikkelille (BEM).

Mikkelissä on vankkaa ja pitkällä aikajänteellä rakennettua osaamista vedenkäsittelyssä ja sivuvirtojen hyödyntämisessä. LUT-yliopiston ja Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun (Xamk) TKI-toiminta sekä hyvin varustetut laboratoriot ja pilottilaitokset ovat erinomainen pohja BEM-osaamiskeskukselle. BEM-osaamiskeskus on EcoSairilan kehittämiskärki, jossa vihreää siirtymää tukevia ratkaisuja voidaan kehittää, testata ja pilotoida turvallisesti, skaalautuvuuden osoittavassa mittakaavassa. Kalvobioreaktoritekniikkaa (MBR) hyödyntävän modernin puhdistamon yhteyteen on rakennettu tilat sekä TKI-toimintaa, että eri käyttötarkoituksia varten tuotettavan uusioveden valmistusta varten. BEM tulee tarjoamaan yrityksille Suomessa ainutlaatuisen mahdollisuuden testata omia laitteitaan ja ratkaisujaan aidossa MBR-puhdistamoympäristössä. Erityistä huomiota kiinnitetään vesihuollon digitalisaation edistämiseen: EcoSairilaan kehitettävän EcoS-ympäristötietotalustan avulla mahdollistetaan vesiprosesseista ja muista lähteistä saatavan mittausdatan hallinta ja visualisointi sekä hyödyntäminen eri tarkoituksiin. Vesihuollon digitalisaatio on nouseva trendi ja tarjoaa uusia liiketoiminnan ja viennin näkymiä perinteisten laitetoimitusten rinnalle.

BEM:n tarjoamat palvelut voivat ulottua yksittäisestä kokeesta pysyvään yritystoiminnan sijoittumiseen asti. Tavoitteena onkin, että Mikkeliin syntyy uutta vesiliiketoimintaa sekä laajentumisten ja sijoittumisten, että uusien yritysten perustamisen kautta. EcoSairila on tällöin yksi markkinoitava sijoittumispaikka. Niin ikään pyritään kokoamaan alan kotimaisten yritysten yhteenliittymiä laajempien ratkaisujen tuottamiseksi asiakkaiden tarpeisiin kotimaassa ja kansainvälisesti. BEM edistää myös uudistuvan vesihuoltoalan koulutusta sekä koulutusviientä.

TKI-toiminnan ja uusioveden tuotannon edellyttämä varustelu ja laitehankinnat puhdistamon yhteyteen tehdään pääosin vuosien 2022 ja 2023 aikana hyödyntäen eri rahoitusohjelmia. Maa- ja metsätalousministeriö on jo rahoittanut tilojen rakentamista. BEM:n yrityspalveluiden kehittämisessä keskeinen yhteistyötaho on kaupungin ja MikseiMikkelin yhdessä kilpailuttama operointi- ja kehittämiskumppani Operon Finland Oy. Digitalisaation kehittäjäkumppaniksi on vastaavasti kilpailutuksen perusteella valittu Mipro Oy. LUT-yliopisto ja Xamk ovat pääkumppanit TKI-toiminnan ja koulutuksen osalta.

Yritysyhteistyön puitteeksi ja edistämiseksi rakennetaan valtakunnallista klusteria, jolle haetaan EU-komission verifiointia helpottamaan kansainvälistä hankeyhteistyötä. Ylimaakunnallista yhteistyötä toteutetaan erityisesti Pohjois-Savon (Kuopio), Pohjois-Pohjanmaan (Oulu) sekä Kainuun (Kajaani) kanssa yhteishankkeiden valmistelun ja toteutuksen muodossa. Nämä ovat myös eurooppalaisen Water Smart Territories -verkoston jäseniä. Mikkeli on sopinut kaupunkien välisiä yhteistyöaloitteita vesihuollon kehittämiseksi Etelä-Afrikkaan, Etelä-Koreaan ja Kiinaan.

BEM-osaamiskeskuksen tavoitteena on kehittyä valtakunnallisesti tunnetuimmaksi ja kansainvälisesti merkittäväksi vesialan keskittymäksi, joka tuottaa uusia ratkaisuja vesihuollon ongelmiin sekä kotimaassa että ulkomailla.

Mikkeli on valittu Työ- ja elinkeinoministeriön valtakunnalliseen innovaatioekosysteemejä kehittäväan ohjelmaan. Mikkelin kaupungin ja TEM:n välisen, vuosille 2021-2027 solmitun ekosysteemisopimuksen painopiste on yhdyskuntavesien kiertotalous ja kehittämiskohde BEM-osaamiskeskus.

1.2 Green Economy Mikkeli

EcoSairila on teollisuusalueena profiloitu kiertotaloutta edistävän, vihreän teollisuuden keskittymäksi, jonne kootaan materiaalivirtoja Mikkelin alueelta ja kauempaa uudelleenkäytettäväksi ja jalostettavaksi. Kunnallinen jätehuolto-yritys Metsäsairila Oy on kehittänyt alueen jätehuolto- ja kiertotaloustoimintaa pitkäjänteisesti ja kunnianhimoisesti. Metsäsairila on investoineensa ottanut huomioon omien toimintojensa lisäksi myös alueelle sijoittuvien uusien yritysten tarpeita. Esimerkiksi materiaalivirtojen tehokkaan seuraamisen kannalta välttämätön kuljetusten punnituksessa käytettävä vaaka ja digitaalinen vaakapalvelu on toteutettu niin, että kaikkien EcoSairilassa toimivien yritysten on mahdollista hyödyntää sitä omissa toiminnoissaan.

Alueella on myös jo yksityistä kiertotaloustoimintaa, Encore Ympäristöpalvelut Oy kierrättää paperia, Kekkilä Oy aloittaa maanparannustuotteiden jalostamisen keväällä 2022 ja Peab Oy avaa uuden asfalttiaseman keväällä 2022. Myös kolmas sektori on EcoSairilan toiminnassa mukana, Mikkelin Toimintakeskus ry pyörittää jätteen ja kierrätysmateriaalin pientuojia palvelevaa kierrätyksen ja lajittelun keskus Kieppiä yhdessä Metsäsairila Oy:n kanssa.

EcoSairilan alueen infrastruktuuria on kehitetty niin, että yrityksille voidaan tarjota joko liitännävalmiita tasattuja teollisuustontteja tai sijoittuvat yritykset itse rakentavat tonttinsa kaavoitetulle teollisuusalueelle hyödyntäen vaikkapa rakennus- ja purkujätteestä jalostettuja maanrakennusaineita. Yhtenä mielenkiintoisena kilpailuetuna EcoSairilassa on mahdollisuus jätevedestä valmistetun uusia veden hyödyntämiseen.

EcoSairilan alueelle on kehitetty myös alueen ympäristöjohtamiseen, alueen ympäristövaikutusten arviointiin ja yhteistarkkailuun suunniteltua EcoS-ympäristötietoalustaa. Ympäristötietoalustaa täydentämään LUT-yliopisto kehittää EcoSairilan materiaalivirtojen dynaamista simulointimallia, jolla voidaan tarkastella alueen materiaalivirtoja ja niiden ajallista vaihtelua sekä luoda alueen toiminnasta visuaalisen kuvauksen. Yhdessä alueen toimijoiden, viranomaisten ja yliopistojen kanssa kehitetyt palvelut sekä digitaaliset työkalut varmistavat ympäristöturvallisen yritystoiminnan sekä tiedonkulun yritysten, viranomaisten, kansalaisten ja alueen maanomistajien kesken.

EcoSairila ei ole vain vihreän teollisuuden keskittymä, vaan myös kiertotalouden kehittämisalusta, joka tarjoaa yrityksille tuotannollisen toiminnan edellytysten lisäksi monipuoliset mahdollisuudet uusien tuotteiden, teknologioiden ja palveluiden kehittämiseksi. Xamkin ja LUT-yliopiston TKI-toiminta ja hyvin varustetut laboratoriot ovat tässä keskeisessä roolissa. EcoSairilan alueella ravinnekierron TKI-ympäristöt rakentuvat jätevedenpuhdistamon, biokaasulaitoksen sekä kompostointilaitoksen toimintojen ja niiden läpi virtaavien orgaanisten materiaalien käsittelyyn ja jatkojalostukseen. Biokaasuntuotantoon ja

ravinnekiertoon liittyen EcoSairilassa on käynnissä BioCir- ja BioLuuppi-hankkeet. Näissä EcoSairilan kokonaisuuden kannalta merkittävässä Xamkin ja Metsäsairilan yhdessä toteuttamissa TKI-hankkeissa toteutetaan demonstraatioympäristöt, joissa voidaan kehittää ja optimoida muun muassa biokaasuprosessia sekä ravinteiden talteenottoa ja hyödyntämistä. EcoSairila tarjoaa mahdollisuuden myös biohiilen ja tuhkan hyödyntämisen uusien ratkaisujen kehittämiseen. Teknisten materiaali-kiertojen TKI-alusta rakentuu EcoSairilan vastaanotto- ja lajittelukeskus Kiepin sekä muiden EcoSairilan toimintojen ja infrastruktuurin ympärille. Eri materiaaleille kehitetään kiertotalousperiaatteiden mukaisia hyödyntämismahdollisuuksia korjaustoiminnasta ja jälleenmyynnistä, materiaali- ja energiahyödyntämiseen.

2 EcoSairila 2021

2.1 Teollisuustontit

EcoSairilan tonttien rakentaminen on edennyt. Ensimmäiset tontit, yht. 2,2 ha ja niiden kunnallistekniikka on rakennettu kaupungin toimesta. Neuvotteluja tonteista on käyty vuoden 2021 aikana kolmen kierrätysalan yrityksen kanssa, yhteensä n. 12 ha alasta. Kokonaisuudessaan yritystoimintaan kaavoitettu alue on n. 100 ha. Osa yrityksistä on valmis rakentamaan tontin itse. Lisäksi Peab käynnisti asfalttiaseman rakentamisen syksyllä 2021.

2.2 Jätevedenpuhdistamo, biokaasulaitos ja muu infra

Uusi jätevedenpuhdistamo on valmistunut ja otettu onnistuneesti käyttöön kesällä 2021. Puhdistustulos täyttää lupaehdot selvästi ja purkuvesi käytännössä puhdistaa Saimaan vettä. Biokaasulaitoksen kaikki kolme reaktoria on otettu käyttöön, yhdessä käsitellään puhdistamolietettä ja kaksi reaktoria käsittelee biojätettä. Uusia sopimuksia biojätteen käsittelystä valmistellaan täyden kapasiteetin saavuttamiseksi. Täydellä kapasiteetilla biokaasulaitos pystyy käsittelemään kaiken Mikkelin alueella syntyvän puhdistamolietteen ja biojätteen sekä lisäksi biojätteitä laajalti myös Mikkelin ulkopuolelta. Täydellä kapasiteetilla BioSairilan biokaasulaitos tavoittelee miljoonan kilogramman liikennebiometaanituotantoa, mikä vastaa 1000 henkilöauton tai noin 50 linja-auton tai pakkaavan jätteenkuljetusauton vuotuista kulutusta. Jätekeskuksen yhteyteen rakennettu kierrätys- ja jätemateriaalin vastaanottohalli Kieppi on otettu käyttöön. Kaupunkilaiset ovat ottaneet Kiepin hyvin vastaan ja asukkaat voivat tuoda sinne lähes kaiken käytöstä poistetun kierrätys- ja jätetavaran. Kiepissä toteutuu sujuvasti jäteyhtiön ja kolmannen sektorin yhteistyö. EcoSairilan kierrätyspalveluita pyritään jatkossa edelleen kehittämään. Jakeluverkosto puhdistamon tuottamalle uusiovedelle on rakenteilla. Uusi vaaka ja digitaalinen vaakapalvelu raskaan liikenteen kuljetuksia varten on saatu käyttöön ja se palvelee kaikkia alueen toimijoita. Lisäksi Metsäsairilan ympäristöturvallisen jätteenkäsittelyn ja kiertotalouden mahdollistamaa infrastruktuuria, 60 hehtaarin alueella on kehitetty voimakkaasti muun muassa suoto- ja hulevesien käsittelyn ja kenttärakenteiden osalta.

2.3 Biokaasu liikennekäytössä

Päästöttömän ja paikallisen liikennepolttoaineen käyttöön on edelleen panostettu. ESE:llä on maakunnassa viisi kaasutankkausasemaa, joissa tasekaupan avulla jaellaan sekä paineistettua bio- että maakaasua (CBG/CNG). Raskaalle liikenteelle tarkoitettu nesteytetyn bio- ja maakaasun (LBG/LNG) jakeluasema otettiin käyttöön kesällä 2021. Paineistettu kaasu on lähes kokonaan Mikkelissä tuotettua, nesteytetty kaasu hankitaan suomalaisilta jälleenmyyjiltä. Hankitut kaasuerät eivät ole venäläistä alkuperää. Mikkelin kaupunki on edellyttänyt hankinnoissaan biokaasun käyttöä. Kaupungissa liikennöi neljä kaasukäyttöistä kaupunkiliikenteen linja-autoa ja kolme jäteautoa. Kaupungilla on viisi biokaasulla toimivaa henkilöautoa työajaja varten, ESE:llä kaasuautoja on käytössä jo yli kymmenen. Myös muut julkisen sektorin toimijat ovat hankkineet kaasuautoja. Vuonna 2021 liikennebiokaasua myytiin ESE:n jakeluasemilta 350 tonnia. Kaasun tuotanto ja kysyntä kohtaavat hyvin, kaikki tuotettu biokaasu on jalostettu ja myyty liikennekäyttöön.

2.4 Kiertotalouden edistäminen

Mikkelin alueella 4 Kiertotalouteen liittyvä hankesalkku kattaa kymmeniä kehityshankkeita ja hankkeissa edistetään kiertotaloutta laajalla kirjolla alueellisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti. EcoSairila toimii Suomen ekoteollisuuspuistojen verkostossa ja yhteistyötä on tehty muun muassa VTT:n kanssa. EcoSairilan kehittämislustan myötä Mikkeli on päässyt mukaan myös eurooppalaiseen yhteistyöhön. Hyvä esimerkki laadukkaasta ja uskottavasta toiminnasta Euroopan komission Horizon-ohjelmasta toteutettu laajapohjainen eurooppalainen CityLoops-hanke. Hankkeessa on toteutettu demonstraatioita biojätteiden sekä rakennus- ja purkujätteiden käsittelyssä ja hyödyntämisessä. Hankkeessa haetaan ekologisesti ja taloudellisesti kestäviä menetelmiä ja toimintamalleja purkumateriaalien hyödyntämiseksi. Esimerkkinä paikallisesta kehittämisestä mainittakoon kiertotaloutta kuluttajatasolla lähestyvä Arjen kiertotalous-hanke, jossa edistetään kiertotalousyrittäjyyttä, erityisesti korjaus- ja huoltopalveluita.

Mikkeli toimii verrokkikohteena eurooppalaisessa Circular Biocarbon Cities -hankkeessa. Molemmissa hankkeissa Mikkeli tekee yhteistyötä kansainvälisen ICLEI - Local Governments for Sustainability -verkoston kanssa. Lisäksi vuonna 2020 Mikkeli hyväksyi Euroopan kiertotalouskaupunkien julkilausuman (Circular cities declaration, Kaupunginhallitus 26.10.2020). Siinä kaupunki on sitoutunut asettamaan kiertotaloutta edistäviä tavoitteita omassa toiminnassaan ja raportoimaan niistä julkisesti.

2.5 Blue Economy Mikkeli -osaamiskeskus

Uuden jätevedenpuhdistamon yhteyteen valmistuivat tilat testaus- ja kokeilutoiminnalle (ns. TKI-luola) sekä uusioveden tuotannolle (ns. Vihreä linja) ja tilojen varustelun suunnittelu käynnistyi. TKI-toimintaa ja yrityksiä palvelevan EcoS-ympäristötietoalustan toteutussuunnitelma valmistui. TKI-luolan, puhdistamon syötteiden ja datan hyödyntämisestä yritysten tuotekehityksessä ja liiketoiminnassa sekä yritysten toimintojen sijoittumisesta TKI-luolaan käydään aktiivisia keskusteluja. Mikkelin kaupungin ja valtion välisen Innovaatiotoiminnan ekosysteemisopimuksen (2021-2027, KH 18.1.2021) toteutus käynnistyi BEM-osaamiskeskuksen kehittämishankkeena yhteistyössä kumppaniksi valitun Operon Finlandin kanssa. Toiminnan suunnittelussa ovat olleet aktiivisesti mukana Xamkin ja LUT-yliopiston asiantuntijat. Yritysyhteistyön edistämiseksi on perustettu BEM-klusteri, johon on kutsuttu jäseniksi veden kiertotaloudesta kiinnostuneita yrityksiä ja muita toimijoita. Klusteriin on liittynyt 19 jäsentä, joista 14 yrityksiä.

2.6 Kohdattuja haasteita

Teolliset symbioosit, materiaalien ja energian kierto EcoSairilan alueella ei ole vielä toteutunut siinä mittakaavassa, missä EcoSairila-konseptia suunnitellaan on visioitu. Lisäksi alueella toimivien konserniyhtiöiden tavoitteet eivät aina ole yhdenmukaisia alueelle tavoiteltavien uusien yritysten tavoitteiden tai elinvoimatavoitteiden kanssa. Uusi sijoittuva yritystoiminta voi muodostaa kilpailuasetelman tai mielikuvan kilpailuasetelmasta konserniyhtiöiden kanssa. Jotta epäselviltä tilanteilta vältytään ja viestintä potentiaalisten sijoittuvien yritysten suuntaan on yhtenevää, on konsernin tärkeää linjata asioita yhteisesti.

Esimerkiksi kehittämissuunnitelmiin kuulunut biokaasun tarjoaminen teollisuuskäyttöön on osoittautunut mahdottomaksi. Kaupungin strategiassa liikenteen päästöjen vähentäminen uusiutuvaa energiaa hyödyntämällä sekä selvät tavoitteet biokaasuntuotannon kasvattamiselle ja tankkausverkoston rakentamiselle ovat olleet ensisijaisia. Lisäksi valtion ohjaustoimet ovat vaikuttaneet siten, että biokaasun tuottaminen liikennekäyttöön on taloudellisesti kestävin ratkaisu. Laajempaan teollisuuskäyttöön biokaasua ei riitä, eikä sitä toisaalta kyetä tarjoamaan kilpailukykyisellä hinnalla.

Alueelle sijoittumista suunnittelevat yksityiset jätealan toimijat ovat esittäneet kritiikkiä siitä, että kunnallinen jätehuoltoyritys ottaa vastaan markkinaehtoisia tai toissijaisen vastuun piirissä olevia jätelajeita sekä toimii sidosyksikköasemassa emonsa kanssa ja että niiden jakeiden käsitlemisestä ja hyödyntämisestä tulisi vastata yksityinen sektori. Tätä on jopa esitetty EcoSairilan kehittymistä hidastavana tekijänä. Jäte- ja kiertotalousmateriaalien ympäristöturvalliseen ja vastuulliseen käsittelyyn sekä hyödyntämiseen liittyy paljon mahdollisuuksia, mutta myös riskitekijöitä. Toimintaa ohjataan voimakkaasti lainsäädännöllä muun muassa hankintojen järjestämisen, markkinoilla toimimisen ja ympäristöturvallisuuden näkökulmista. Uusia toimintoja alueelle haettaessa ja suunniteltaessa näitä seikkoja tulee arvioida huolella. Millainen toiminta todella luo lisäarvoa alueelle ja kaupungille, miten materiaalivirtojen jalostusarvoa voidaan taloudellisesti kestävästi sekä ympäristöturvallisesti kasvattaa?

Kaupunki on osoittanut EcoSairilan koordinaatiotehtävän MikseiMikkelle kumppanuussopimuksessa vuodesta 2019 alkaen. Omat rajoitteensa kehittämiseen on tuonut se, että kehitystyö on täytynyt resursoida lähes kokonaan hankkeilla, eikä vuosittain vähentynyt perusrahoitus ole mahdollistanut toivottua koordinoitavuuden tasoa ja jatkuvuutta. Kehittämishankkeiden päätyttyä tulosten hyödyntäminen jää lähes aina toteutettavaksi oman toimen, ja seuraavan kehittämishankkeen ohella. Lisäksi käytettävissä olevat rahoitusohjelmat eivät ole sallineet kaiken tarvittavan työn sisällyttämistä hankkeisiin. Myös kehittämisen mahdollistavien hankkeiden omarahoitusosuuksien kaventaminen vaikeuttaa kehittämiseen tarvittavan resurssin hankkimista, sen vivuttamista ulkopuolisista rahoituslähteistä.

2.7 Tulosityhteenvedo

Yhteenvedo keskeisistä tuloksista 2021 mennessä:

- Uusi jätevedenpuhdistamo on otettu onnistuneesti käyttöön ja tilat TKI-toiminnalle sekä uusioveden tuotannolle puhdistamoluolaan ovat valmistuneet.
- Ensimmäiset kaupungin rakentamat EcoSairilan tontit, yht. 2,2 ha ja niiden kunnallistekniikka ovat valmiit. Myös yksityinen tontinrakennus on käynnistynyt (Peab).
- Jakeluverkoston rakentaminen puhdistamon tuottamalle uusiovedelle käynnistyi.
- Biokaasulaitos toimii ja tuottaa liikennebiokaasua, kaasun käyttö kasvussa.
- Kierrätys- ja jättemateriaalin vastaanottohalli Kieppi otettu käyttöön.
- Uusi vaaka raskaan liikenteen kuljetuksia varten on saatu käyttöön ja se palvelee kaikkia alueen toimijoita.
- Mikkeli pääsi mukaan valtion Innovaatiotoiminnan ekosysteemisopimus-ohjelmaan ja BEM-osaamiskeskuksen palvelukokonaisuuden rakentaminen käynnistyi.

Verkkosivusto www.EcoSairila.fi esittelee kehittämialustaa kolmella kielellä.

Kehittämisen aikajänteet ovat olleet kaiken kaikkiaan ennakoitua pidempiä, mutta uuden liiketoiminnan edellytyksiä on saatu pala palalta rakennettua ja yritysten kiinnostus aluetta kohtaan on kasvanut.

3 Strategiset tavoitteet valtuustokaudelle 2021-2025

3.1 Blue Economy Mikkeli -osaamiskeskus

Päätavoitteena on BEM-osaamiskeskuksen toiminnan käynnistyminen. Tämä tarkoittaa, että BEM-palvelukokonaisuus ja sitä tukeva EcoS-ympäristötietoalusta on toteutettu ja otettu käyttöön. Fyysinen ympäristö puhdistamoluolassa on myös saatu varusteltua TKI-toiminnan vaatimalla tavalla ja otettu käyttöön. Yrityksille suunnattu palvelutoiminta on käynnissä ja lisää yrityksiä on kiinnittynyt BEM:iin ja EcoSairilaan.

BEM toteuttaa Etelä-Savon maakuntastrategiaa, jossa yhdeksi tavoitteeksi on asetettu vesiosaamista hyödyntävän liiketoiminnan aikaansaaminen maakuntaan. Ytimessä ovat juuri puhtaan veden teknologiat ja vesikiertotalous. BEM:n kaltaiset ympäristöt ovat myös valtion kehittämisagendalla. Hallitusohjelmassa korostetaan kaupunkivetoista kehittämistä sekä julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyöalustoja.

3.1.1 Uusi liiketoiminta

BEM:iin kiinnittyvät yritykset ja uusi liiketoiminta ovat lopulta osaamiskeskuksen tärkein tavoite. Tähän pyritään useilla eri toimenpiteillä ja hankkeilla, joista monet vaikuttavat epäsuorasti luoden liiketoiminnan edellytyksiä. Kiinnittyminen voi tapahtua eri tavoin: yritys voi esim. aloittaa testaamalla laitettaan BEM:n kokeiluympäristössä ja sitä kautta edetä BEM-palveluiden hyödyntämisestä pysyvämpään t&k-yhteistyöhön ja toiminnan sijoittamiseen Mikkeliin. Yritys voi myös sijoittua suoraan tuoden toimintaa ja henkilökuntaa paikkakunnalle. Yrityksen toiminta ja tilat eivät välttämättä sijaitse EcoSairilan alueella, vaan ne voivat olla muualla kaupungissa tai lähiseudulla. Olennaista on se, että sijoittumisen peruste on BEM-osaamiskeskuksen tarjoamat palvelut ja yhteistyömahdollisuudet. Konkreettinen tavoite vuoteen 2025 mennessä: BEM-palveluiden asiakkaina on useita yrityksiä ja seudulle on myös BEM:n ansiosta sijoittunut uusia yrityksiä. BEM:n tuella koottu yritysconsortio on saanut sopimuksen ensimmäisestä puhdistamo- tai palveluratkaisun toteutuksesta.

3.1.2 BEM TKI-ympäristö ja EcoS ympäristötietoalusta

Tavoitteena on luoda BEM-osaamiskeskuksen ytimeksi ainutlaatuinen ympäristö, joka tarjoaa yrityksille mahdollisuuksia testata omia laitteitaan ja ratkaisujaan. Jätevedenpuhdistamon yhteyteen on jo rakennettu tilat testaus- ja pilotointitoimintaan (TKI-halli) sekä uusioveden tuotantoon (Vihreä linja). Nykyaikaisen puhdistamon yhteydessä toimiva, yrityksille avoin testaus- ja kokeiluympäristö on erityinen vetovoimatekijä. Se edesauttaa yritysten sijoittumista Mikkeliin. Selvitysten mukaan alan yritykset pitävät tällaista ympäristöä tärkeänä askeleena vesiliiketoiminnan ja viennin kasvattamisessa. BEM:n testaus- ja kokeiluympäristö vahvistaa paikallista korkeakoulu-yhteistyötä tarjoamalla uusia mahdollisuuksia yhteisiin t&k-hankkeisiin, koulutuspolkuihin ja myös ulkomaisten opiskelijoiden saamiseen paikkakunnalle. Uusioveden tuotanto puolestaan tarjoaa EcoSairilan alueelle sijoittuville yrityksille mahdollisuuden pienentää vesijalanjälkeään käyttämällä toiminnassaan hanaveden sijaan jätevedestä valmistettua uusiovetä.

Tavoitteena on saada eri hankkeissa valmisteltu ja suunniteltu EcoS ympäristötietoalusta toteutettua ja otettua käyttöön. EcoS ja sen toiminnot mahdollistavat vesialan yritysten laajamittaisen TKI-työskentelyn ja pilotoinnin BEM:n testaus- ja kokeiluympäristössä. EcoS kerää, yhdistelee, jalostaa ja visualisoi dataa monista eri tietolähteistä. Se mahdollistaa paikallisiin tai ulkoihin tietovarantoihin perustuvien uudentyyppisten digitaalisten palveluiden kehittämisen ja kaupallistamisen sekä edistää viranomaistoiminnan digitalisaatiota. EcoS on hyödynnettävissä oppilaitosten tutkimus- ja koulustoitominnassa. Uusin jätevedenpuhdistusteknologia yhdistettynä teollisen mittakaavan TKI-ympäristöön ja high-end tietoalustaan on kokonaisuus, jonka odotetaan lisäävän kansainvälistä kiinnostusta BEM:iä kohtaan. Vesihuoltoalan digitalisaatio on voimistuva trendi, joka synnyttää uudenlaisia liiketoiminnan ja viennin mahdollisuuksia.

3.2 Green Economy Mikkeli

Päätavoitteena on uuden liiketoiminnan synnyttäminen EcoSairilan teollisuusalueelle. EcoSairilan teollisuusalueen infrastruktuuria on kehitetty voimakkaasti, liikenneyhteyksiä parannettu, kunnallistekniikkaa ja liityntävalmiita teollisuustontteja rakennettu. Myös kehittämisalustan TKI-palveluja ja -valmiuksia sekä yhteistyöverkostoja on parannettu. EcoSairilan teollisuusalue on saavuttanut sellaisen valmiuden, että uuden tuotannollisen toiminnan aloittaminen alueella on mahdollista.

Tavoitteeseen pyritään useilla eri toimenpiteillä ja hankkeilla, joista monet vaikuttavat epäsuorasti luoden liiketoiminnan edellytyksiä. Yritys voi sijoittua suoraan EcoSairilan alueelle tai toiminta voi sijoittua muualle

kaupunkiin tai lähiseudulle. Olennaista on se, että sijoittumisen peruste on EcoSairilan kehittämislustan tarjoamat palvelut ja yhteistyömahdollisuudet. Konkreettinen tavoite vuoteen 2025 mennessä: EcoSairilan kehittämislustan ansiosta Mikkelin seudulle on sijoittunut 6 uutta yritystä, joista EcoSairilaan kaavoitetuille tonteille 4 uutta yritystä.

4 Keskeiset toimenpiteet 2022-2023

Seuraavassa on kuvattu keskeiset toimenpidekokonaisuudet tavoitteiden saavuttamiseksi. Toteutukseen tarvitaan usean eri organisaation sitoutunutta yhteistyötä sekä eri rahoitusohjelmia hyödyntäviä kehittämishankkeita. EcoSairilan kehittämistyötä koordinoi MikseiMikkeli ja tärkeimmät kumppanit ovat Mikkelin kaupunki/Vesiliikelaitos, Metsäsairila, Biosairila, ESE, Operon Finland, LUT-yliopisto ja Xamk. Kehittämistoimenpiteisiin kiinnittyy tätä laajempi toimijajoukko.

Koko EcoSairilaa koskeva toimenpidekokonaisuus on tunnettuuden lisääminen. Se on välttämätöntä yritysten kiinnostuksen herättämiseksi ja hyödyllisten kontaktien aikaansaamiseksi. Markkinointia ja viestintää eri muodoissaan suunnataan sekä kotimaahan, että valittuihin verkostoihin kansainvälisesti. Mikkeli on jo uuden puhdistamon, yritys yhteistyön ja BEM:n valmistelutyön myötä herättänyt merkittävää kiinnostusta sekä kotimaassa että kansainvälisesti, mikä on erinomainen pohja jatkotoimille. Suoraa yrityskontaktointia tehdään sekä sijoittumisia että TKI-asiakkuuksia tavoitellen. Potentiaalisia asiakkaita kutsutaan tutumiskäynnille EcoSairilaan ja puhdistamoluolastoon. Tässä hyödynnetään MikseiMikkelin invest-in -toimintaa ja Mikkeli-myyjä -resurssia. Pyritään myös käynnistämään sellaisia kehittämishankkeita, joissa voidaan tukea yrityksiä innovaatiotoiminnassa ja BEM-palveluiden käyttämisessä. Tällä tavoin kiinnitetään yrityksiä EcoSairilaan ja osaksi ekosysteemiä. Kokonaisuuteen kuuluu ecosairila.fi - verkkosivuston kehittäminen eri toimijoiden yhteiseksi palvelualustaksi, joka tuo yhteen kiertotalouteen ja kestävään kehitykseen liittyvää tietoa ja palveluita. Palvelualustalla tavoitetaan laajasti eri kohderyhmiä koululaisista ja opiskelijoista asiantuntijoihin ja EcoSairilan asiakkaisiin.

4.1 Blue Economy Mikkeli -osaamiskeskus

BEM TKI-ympäristön saaminen käyttöön edellyttää puhdistamoon rakennettujen tilojen varustamista. TKI-halliin suunnitellaan ja rakennetaan tarvittavat linjastot eri jätevesijakeille. Kenkäveronniemessä vanhalla puhdistamolla sijainnut MBR-koelaitos siirretään TKI-halliin ja kehitetään siitä nykyistä monipuolisempi ja yrityksiä paremmin palveleva testausympäristö. Jätevedestä uusiovetä tuottava vihreä linja rakennetaan sille varattuun tilaan puhdistamon pääprosessin jatkoksi. Puhdistamoon rakennettavasta kiinteästä infrastruktuurista vastaa Vesilaitos. Varustaminen hankkeistetaan ja maksimoidaan siihen saatava tukirahoitus. Suunnittelussa huomioidaan yritysten ohella oppilaitosten tutkimus- ja koulutustoiminta.

EcoS-ympäristötietoalustan toteutus suunnitelma on tehty aiemmissa kehittämishankkeissa. Alustan toteuttamiskumppaniksi on kilpailutuksen kautta valittu Mipro Oy. Seuraavassa vaiheessa rakennetaan TKI-käytössä tarvittavat IT-alustan toiminnallisuudet ja avataan puhdistamon tuottama mittausdata TKI-käyttöön. Tämä mahdollistaa mm. uusien digitaalisten palveluiden kehittämisen yrityksille.

Tilojen varustelun rinnalla tehdään valittujen BEM palveluiden perustason tuotteistus. Tähän kuuluvat asiakassegmentointi, myyntiargumentit, esittelymateriaalit, hinnoittelu, tuotanto- & toimituskuvaus. Suunnitellaan palveluprosessit ja käynnistetään niitä vaiheittain. Palveluihin kuuluvat aiemman valmistelutyön pohjalta ainakin testaus-, pilotointi-, koulutus- ja show room- palvelut suunnattuina ensisijaisesti yrityksille.

Osaamiskeskuksen toiminta ja palvelut on saatava asiakkaille selkeiksi ja vaivattomasti hankittaviksi. Tämä edellyttää toiminnan operatiivista organisointia siten, että prosessit toimivat saumattomasti useammankin eri organisaation yhteistyönä. Toimintaorganisaation tehtäviä ovat BEM-palveluiden myynti, markkinointi ja tuottaminen sekä toimintojen kehittäminen ja yhteistyöverkoston laajentaminen. Alkuvaiheessa

palveluiden ensisijaisena myyjänä ja asiakasrajapintana toimii MikseiMikkeli. Selvitetään edellytykset erilliselle palveluyhtiölle, joka voi olla myös yksityisomisteinen. Tässä hyödynnetään vertailutietoa muista saman tyyppisistä keskuksista.

Euroopan komissio edistää älykkään erikoistumisen strategiaansa klustereiden kautta. Yritysyhteistyöverkoston järjestäminen klusterimuotoiseksi on aloitettu EAKR-rahoitteisessa hankkeessa. Seuraavassa vaiheessa BEM-klusteriin kiinnittyneitä yrityksiä aktivoidaan yhteistoimintaan ja käyttämään BEM-osaamiskeskuksen palveluita. BEM-klusterille haetaan Euroopan komission sertifiointi, mikä vahvistaa sekä Mikkelin että Mikkeliin kiinnittyneiden BEM-klusteriyritysten mahdollisuuksia kilpailussa suorasta EU-rahoituksesta.

Edellä kuvattu kokonaisuus toteutetaan useammassa erillisessä kehittämishankkeessa. Näissä hyödynnetään ainakin Ekosysteemisopimuksen toteuttamiseen haettavaa sekä maakunnallista EAKR -rahoitusta, mahdollisuuksien mukaan muitakin rahoitusohjelmia.

4.2 Green Economy Mikkeli

Toimenpiteitä uuden liiketoiminnan aikaansaamiseksi EcoSairilaan on selostettu kappaleen 4 alussa. Jo käynnistyneitä neuvotteluita asiakkaiden kanssa jatketaan ja haetaan samalla uusia mahdollisia EcoSairilaan sijoittuvia yrityksiä, jotta vuoden 2021 aikana valmistuneet kaksi ensimmäistä tonttia saadaan luovutettua yrityskäyttöön. Kiertotalouden aloilla toimivat, EcoSairilan profiiliin sopivat, Mikkelistä sijoittumispaikkaa etsivät yritykset ohjataan ensisijaisesti EcoSairilaan. Tonttirakentamista jatketaan kahden seuraavan yritystontin saamiseksi luovutusvalmiuteen. Pyritään myös löytämään lisää sellaisia asiakkaita, jotka ovat valmiit rakentamaan tontin itse.

EcoSairilan kiinnostavuutta sijoittumiskohteena lisätään luomalla yrityksille testaus- ja pilotointimahdollisuuksia erityisesti kiertotalouden alueella, yhteistyössä oppilaitosten kanssa. Tässä hyödynnetään EcoS-ympäristötietoalustaa ja laajentuvaa ecosairila.fi -alustaa. Aiemmin rakennettu verkossa toimiva kierrätysmateriaalien kauppapaikka tuodaan osaksi ecosairila.fi -alustaa. Pyritään myös ylläpitämään sidosryhmäyhteistyötä ja hankkeistamaan EcoSairilan energiayhteisön suunnittelu ja kehittäminen. Alueellisessa energiayhteisössä kehitetään teollisuusalueen sisäistä sähköverkkoa sekä kiinteistöjen ja tonttien hallinnointia suhteessa sähkönjakeluverkkoon niin, että teollisuusalue optimoi energian kulutusta, hankintaa, tuotantoa ja mahdollista ulosmyyntiä taloudellisesti ja ekologisesti kestävästi.

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

liite 2

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Xamk

Memory Campus

Kehittämislustan Kasvuohjelma

Kati Saltiola, Noora Talsi, Miia Kosonen ja Anssi Jääskeläinen
6.4.2022

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Sisällys

1	Johdanto	2
2	Keskeiset käsitteet.....	3
3	Memory Campus -yhteistyöverkoston kuvaus	4
4	Memory Campus -verkoston rakentuminen	5
5	Nykytilanne - mittarit	7
6	Memory Campuksen ohjausryhmän kokoonpano	8
7	Memory Campuksen Kasvuohjelman tavoitteet ja toimenpiteet vuosille 2022-2023.....	9
8	Haasteet.....	13

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

1 Johdanto

Tässä kasvuohjelmassa esitellään Mikkelin kaupungin strateginen kehittämislusta Memory Campus, luodaan katsaus sen nykytilaan ja esitetään keskeiset tavoitteet aikavälille 2022-2023 sekä toimenpidekokonaisuudet niiden saavuttamiseksi.

Memory Campus on arkisto-, kirjasto- ja museotalouden osaamiskeskittymä, jonka keskeisiä toimijoita ovat muistiorganisaatiot, tutkimus- ja koulutusorganisaatiot, julkiset toimijat ja alan yritykset. Memory Campuksen toimintaa koordinoi Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Xamk.

Tässä dokumentissa käydään ensin läpi Memory Campuksen toiminnan kannalta keskeisiä käsitteitä, jonka jälkeen kuvataan Memory Campus -verkoston toiminta ja rakentuminen. Sen jälkeen kuvataan verkoston nykytilanne ja ohjausryhmän kokoonpano. Viimeisimpänä käydään läpi Memory Campuksen Kasvuohjelman tavoitteet ja toimenpiteet vuosille 2022-2023 sekä haasteet niiden toteuttamisessa.

2 Keskeiset käsitteet

Memory Campus – arkisto-, kirjasto- ja museoalan kehittämisalusta ja osaamiskeskus Mikkelissä, joka tarjoaa sekä alan tutkimus-, kehittämis- ja koulutustoimintaa että synnyttää alueelle uusia yhteistyökumppanuuksia, yrityksiä, liikevaihtoa ja työpaikkoja. <https://www.xamk.fi/memory-campus/>

Memory Lab – Memory Lab tulee olemaan dataperustaisen tiedon jalostamiseen erikoistunut tutkimusympäristö, joka vahvistaa Mikkeliin pitkäjänteisesti rakennettua, valtakunnallisesti ainutlaatuista arkistoinnin, digitoinnin ja tiedonhallinnan osaamiskeskittymää, Memory Campusta. Memory Lab tarjoaa tiedon jalostamiseen ja tekoälyyn erikoistuneen tutkimus-, kehitys- ja koulutusympäristön yrityksille ja yhteistyökumppaneille. <https://www.xamk.fi/tiedotteet/memorylab-jalostaa-datasta-liiketoimintaa/>

Digitalia – Xamkissa sijaitseva Digitaalisen tiedonhallinnan tutkimuskeskus. Vuonna 2015 perustettu Digitalia on Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun, Helsingin yliopiston ja Kansalliskirjaston yhteinen tutkimuskeskus. Digitalia kehittää digitaalisten aineistojen käytettävyyttä ja saatavuutta mm. kehittämishankkeiden kautta. Digitalia tulee olemaan se toimija, joka koordinoi Memory Labin tutkimus- ja kehittämistoimintaa. <https://www.xamk.fi/digitalia/>

DIH-suunnittelu – Digitaalisen innovaatiokeskittymän suunnittelu Etelä-Savoon. <https://www.xamk.fi/tutkimus-ja-kehitys/etela-savon-digitaalinen-innovaatiokeskittyma-esdih/>

Time Machine – EU:n käynnistämä hankekokonaisuus, johon kuuluu noin 700 kulttuuriperintöalan toimijaa, kuten muistiorganisaatioita, yliopistoja, muita tutkimuslaitoksia ja yrityksiä. Hanketta koordinoi TMO – Time Machine -organisaatio. Suomen TMO:hon kuuluu noin 40 alan toimijaa. Memory Campuksen toimijoista TMO:ssa mukana ovat Kansallisarkisto, Kansalliskirjasto, ELKA, Xamk, MikseiMikkeli, Musiikkiarkisto, Muisti ja Disec. Tavoitteena TMO:lla on kehittää digitointiratkaisuja, joilla Euroopan arkistoissa, kirjastoissa ja museoissa säilytettävät kulttuuriperintöaineistot voidaan saattaa laajassa mitassa digitaaliseen muotoon. <https://www.timemachine.eu/>

DLM Forum – DLM-foorumi on yhteisö, johon kuuluu julkisia arkistoja ja alan eri toimijoita niin julkishallinnon, julkissektorin, tutkimuksen ja koulutuksen sekä vapaaehtoissektorin puolelta. Toimijat ovat pääasiassa tiedonhallinnan, arkistoalan ja asiakirjahallinnon aloilta. Foorumin on perustanut Euroopan komissio vuonna 1996. Nykyään se on voittoa tavoittelematon säätiö, joka tuottaa alan teknistä tietoutta, osallistuu toimintaan ja palvelee jäseniä eri puolilta Eurooppaa ja maailmaa. <https://dlmforum.eu/>

Archiving-konferenssi – Archiving on kulttuuriperintölaitosten, yliopistojen ja kaupallisten yritysten teknisten asiantuntijoiden, johtajien, ammattilaisten ja tutkijoiden kansainvälinen yhteisö ja vuosittain järjestettävä konferenssi. Archiving tutkii ja käy vuoropuhelua 2D-, 3D- ja AV-materiaalien, kuten asiakirjojen, käsikirjoitusten, valokuvien, niteiden, maalausten, videoiden ja syntyperäisten digitaalisten teosten kuvantamisen, digitoinnin, säilyttämisen ja saatavuuden kehittämisestä. https://www.imaging.org/site/IST/Conferences/Archiving/IST/Conferences/Archiving/Archiving_Home.aspx

Memory Factory – Muistiorganisaatioiden ja Memory Campuksen toimijoiden toiveena olisi saada Suomeen kansallinen digitointikeskus, joka palvelisi niin julkista, yksityistä kuin myös järjestösektoria.

3 Memory Campus -yhteistyöverkoston kuvaus

Memory Campus (kuva 1) kehittää arkistoinnin, digitoinnin ja digitalisaation menetelmäosaamista, tutkimusta ja koulutusta uusimpia teknologioita hyödyntäen. Se tuo alueelle uutta tutkimusta, kehittämistä, koulutusta ja osaajia. Memory Campuksen tavoitteena alan yhteistyön vahvistaminen alueellisesti sekä uusien innovaatioiden ja konseptien kaupallistaminen kansallisiksi ja kansainvälisiksi vientituotteiksi. Memory Campus tuo alueelle yhteistyökumppanuuksia, uusia yrityksiä, liikevaihtoa ja työpaikkoja.

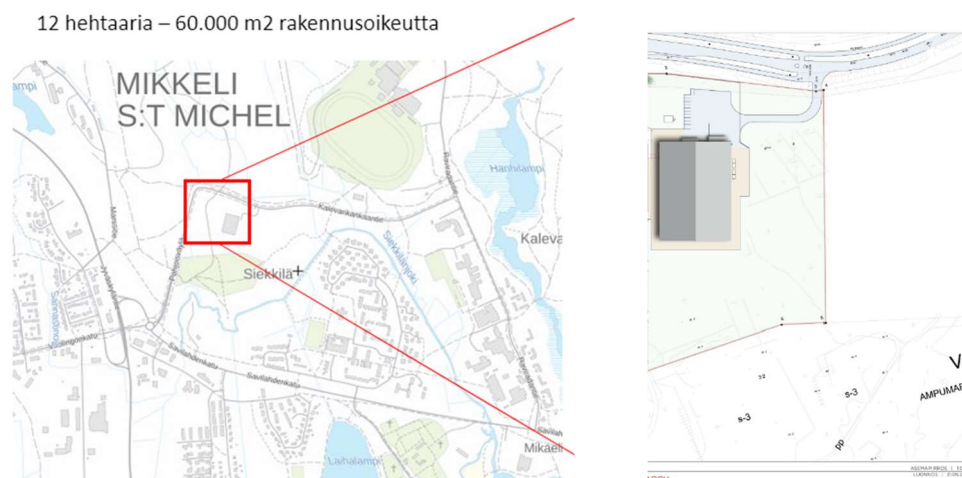
Kuva 1. Memory Campuksen toimintamuodot.

Kuten kuvassa 1 on kuvattu, Memory Campuksen ydin muodostuu sen toimijoiden ydintoiminnoista, osaamisesta ja palveluista, joita ovat mm. digitalisaation hyödyntäminen ja uusien ratkaisujen kehittäminen, älykkäiden menetelmien kehittäminen ja hyödyntäminen, tiedon turvaaminen ja säilytys, sähköinen arkistointi ja digitointi, aineistojen saavutettavuuden ja käytettävyyden varmistaminen ja kehittäminen sekä ohjelmisto-osaaminen. Näitä kaikkia ydintoimintojen ympärillä voidaan toteuttaa tutkimus- ja kehittämistoimenpiteitä, testausta ja pilotointia, osaamisen ja koulutuksen kehittämistä ja toteuttamista, kaupallistamista ja liiketoimintaa yhteistyössä eri kumppaneiden kesken.

4 Memory Campus -verkoston rakentuminen

Memory Campus on merkittävä arkisto-, kirjasto- ja museotoimialan osaamis- ja palvelukeskus. Memory Campus pohjautuu Mikkeliin pitkäjänteisesti rakennettuun, valtakunnallisesti ainutlaatuiseen arkistoinnin, digitoinnin, aineistojen käytettävyyden ja tiedonhallinnan osaamiseen. Memory Campus –kehittämislustan kehitystyö on käynnistetty Mikkelin kaupungin toimesta ja kehitystyötä koordinoi Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Xamk. Memory Campus on yksi neljästä Mikkelin kaupungin strategisesta kehittämisalustasta EcoSairilan, Kalevankankaan hyvinvointikampuksen ja Matkailun lisäksi.

Suunniteltu Memory Campus –alue sijaitsee fyysisesti Kalevankankaan alueella, jonne rakennetaan vaiheittain kansallinen arkisto-, kirjasto- ja museotoimialan osaamis- ja palvelukeskus. Mikkelin kaupunki on kaavoittanut alueen ja varannut rakennusoikeutta alan toiminnalle. Alueen ensimmäinen rakennus on vuoden 2017 lopulla valmistunut Kansallisarkiston uusi keskusarkisto, jonka toteuttajana on toiminut Senaatti-kiinteistöt (kuva 2). Kalevankankaalla sijaitsee myös Suomen Elinkeinoelämän Keskusarkisto Elka. Seuraavana investointisuunnitelmana Xamkilla on Memory Lab -tutkimuskeskuksen rakentaminen alueelle.

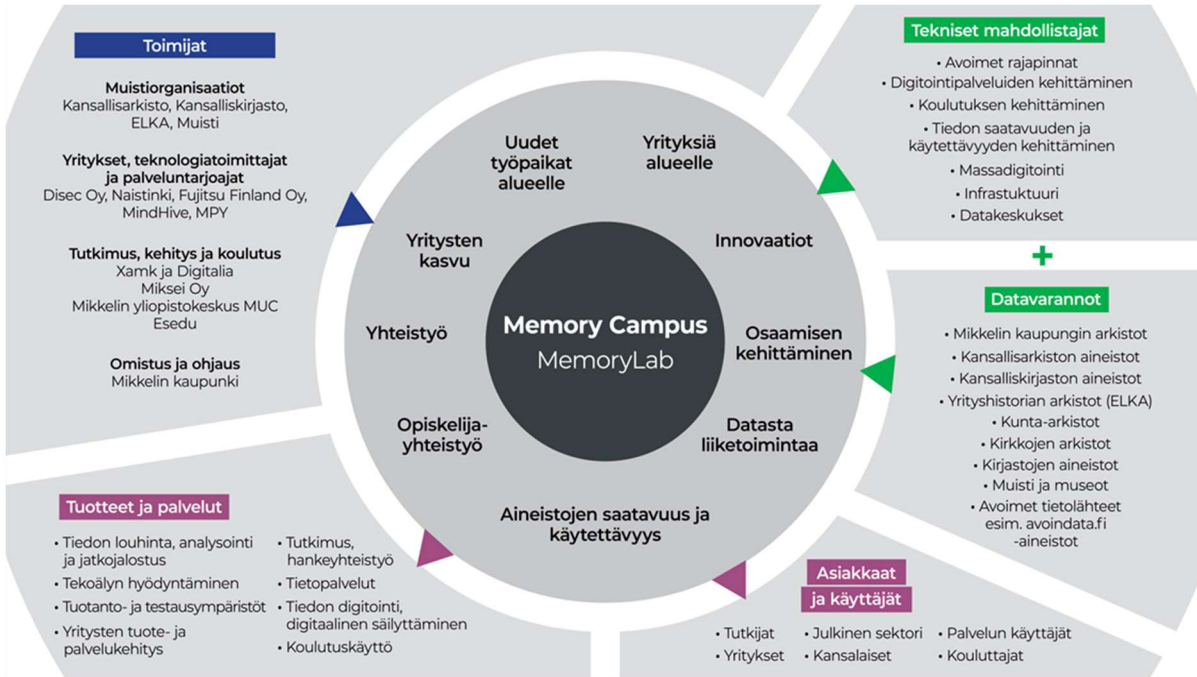

Kuva 2. Memory Campus -alue Kalevankankaalla.

Memory Campuksen kehitystyö on lähtenyt liikkeelle jo useita vuosia sitten. Muun muassa vuonna 2012 käynnistyneessä 4-vuotisessa Lupaus 2016 –hankkeessa sekä Digitalmikkelin 2014-2020 -strategiassa molemmissa painotettiin digitalisoinnin kehittämistä ja myös Memory Campuksen konseptin kehittämistä. Oxford Research Oy:n vuonna 2015 toteuttamassa Memory Hub Business Plan -raportissa todettiin seuraavaa:

- Resurssien yhteiskäyttöä voidaan edelleen tehostaa
- Tarvitaan toimintaympäristö, joka mahdollistaa aineistojen avaamisen uudelleen käytettäväksi ja joka houkuttelee mukaan yrityksiä, joilla on osaamista digitaalisten palveluiden kehittämisessä
- Datan uudelleen käytössä ja palveluiksi jalostamisessa on liiketoimintapotentiaalia, mutta sen hyödyntäminen vaatii pilotointia (TKI-toiminta), yritysyhteistyötä ja kokeilevaa toimintatapaa.

Memory Campus -verkosto, sen tavoitteet, toimijat, mahdollistajat, datavarannot, mahdolliset tuotteet ja palvelut sekä asiakkaat ja käyttäjät on kuvattu kuvassa 3.

Kuva 3. Memory Campus –verkosto.

5 Nykytilanne - mittarit

Toiminnan onnistumista ja tavoitteiden saavuttamista on aiemmin seurattu kehittämisalustoille yhteisesti määriteltyjen seuraavien mittareiden avulla: hankkeiden lukumäärä, volyymi (euro) ja työpaikkojen lukumäärä sekä sijoittuneet yritykset. Nyt alkaneen valtuustokauden ensimmäiselle puoliskolle 2022-2023 kehittämisalustan mittareita laajennetaan myös laadullisiksi.

Vuoden 2021 lopussa Memory Campukseen liittyvissä työtehtävissä tai kehittämishankkeissa työskenteli vähintään osa-aikaisesti yhteensä arviolta noin 100 henkilöä, kun toimijoiksi laskettiin sen päätoimijat muistiorganisaatiot sekä kehittäjäorganisaatiot (Xamk, MikseiMikkeli, MUC, Kansallisarkisto, Kansalliskirjasto, Elka, Muisti, Disec, Fujitsu jne.).

Tällä hetkellä Memory Campuksessa on ollut viime vuonna käynnissä tai on parhaillaan käynnissä seuraavia hankkeita (11):

- DAM – Digitaalinen avoin muisti -hanke (Xamk ja Kansalliskirjasto)
- Kansallisen digitoitikeskuksen selvityshanke (MikseiMikkeli, päättynyt, 15.1.-15.4.2021)
- Digitoinnin ammattilaiseksi (Xamk ja MikseiMikkeli, päättynyt, 1.9.2020-31.12.2021)
- Kasvua ja kansainvälistymistä tukevien yritysinvestointien edistäminen Etelä-Savossa (MikseiMikkeli, 1.1.2019-30.6.2022)
- Memoriaali – Aineistojen digitaalisen vastaanoton, käytettävyyden ja verkkopalvelun kehittäminen Memory Campuksessa (Miksei Mikkeli, Xamk, Muisti ja Elka, 1.6.2020-30.6.2022)
- DALAI – Digitaalisten aineistojen laadun ja käytettävyyden parantaminen tekoälyavusteisesti (Kansallisarkisto, Xamk ja Elka, 1.9.2021-31.8.2023)
- OneClick eArchiving (Xamk, 1.8.2021-31.1.2023)
- Digitoinnin taitajaksi (Xamk ja MikseiMikkeli, 1.1.2022-31.12.2022)
- News Eye (Kansalliskirjasto, 1.5.2018-31.1.2022)
- Digitaalisen kirjaston kehittäminen: osakohteet (Kansalliskirjasto, 1.4.2020-31.5.2022)
- Digitoitipalvelut: Svenska Litteratursällskapet -hanke (Kansalliskirjasto, 2021-2023)
- Translocalis – sanomalehtien paikalliskirjeet (Kansalliskirjasto, 2021-2023)
- Memory Lab – Investoinnit (Xamk, hakuvaiheessa)
- eDAM – Edistyneet digitaalisten aineistojen soveltamisen menetelmät (Xamk, menossa hakuun)
- Muut yhteistyökumppaneiden hankkeet

Hankkeiden yhteisvolyymi on 31.12.2021 ollut arviolta vajaa 6 700 000 euroa. Kehittämisalustaan ei sijoittunut fyysisesti uusia yrityksiä vuonna 2021. Yhteistyötä tehtiin kuitenkin myös useiden uusien yritysten, kuten ohjelmistoyritysten kanssa (DIH-suunnittelu).

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

6 Memory Campuksen ohjausryhmän kokoonpano

Memory Campuksen ohjausryhmä on toiminut jo vuosia suunnilleen samalla kokoonpanolla. Kokoonpanoon tehdään tarvittaessa tarkennuksia.

- Kauranen Aki, Mikkelin kaupunki
- Stina Westman, Xamk
- Tytti Voutilainen, Kansallisarkisto
- Minna Kaukonen, Kansalliskirjasto
- Heikki Silvennoinen, MikseiMikkeli
- Olli-Pekka Leskinen, Sodan ja rauhan keskus Muisti
- Jarmo Luoma-aho, Suomen Elinkeinoelämän Keskusarkisto Elka
- Kati Saltiola, Xamk
- Kyösti Ylijoki, Naistinki.

7 Memory Campuksen Kasvuohjelman tavoitteet ja toimenpiteet vuosille 2022-2023

Memory Campuksen kasvuohjelman kaksi päätavoitetta ja toimenpiteet niiden toteuttamiseksi on kuvattu seuraavissa kappaleissa. Kasvuohjelman tavoitteista ja toimenpiteistä on myös laadittu PPT-esitys ”Memory Campuksen Kasvuohjelma 2022”.

1. Memory Campus -kehittämislusta tarjoaa sekä alan tutkimus-, kehittämis- ja koulutustoimintaa että synnyttää alueelle uusia yhteistyökumppanuuksia, yrityksiä, liikevaihtoa ja työpaikkoja.

1) Suunnitellaan ja toteutetaan Memory Campuksen uudelleenorganisointi

Memory Campuksen koordinoinnin siirryttyä 1.1.2022 alusta alkaen MikseiMikkeli Xamkille, Memory Campuksen organisaatiomalli, visio, missio, strategia, tavoitteet ja toimintasuunnitelma päivitetään ja tarkistetaan ajan tasalle, jotta niitä pystytään toteuttamaan päätavoitteen mukaisesti aluekehitystä tukien. Suunnittelua tehdään yhdessä Memory Campuksen keskeisimmistä toimijoista koostuvan ohjausryhmän kanssa.

2) Memory Campuksen tuotteet ja palvelut määritellään ja tuotteistetaan

Memory Campus -kehittämislustan tuottamat tuotteet ja palvelut määritellään ja tuotteistetaan. Tässä toimenpiteessä kartoitetaan ja määritellään, mitkä palvelut ja tuotteet ovat Memory Campuksen tarjoamia ja mitkä Memory Lab -tutkimusympäristön tarjoamia ja mitkä tuotetaan yhdessä. Memory Campuksen palveluita ovat esim. verkostoyhteistyö (alueellinen, kansallinen ja kansainvälinen), hankeyhteistyö (hankkeiden suunnittelu, kirjoitus ja toteutus), seminaarit ja tapahtumat, viestintä ja markkinointi, kumppanihakua ja koulutusyhteistyö.

3) Päivitetään Memory Campuksen viestintä- ja markkinointisuunnitelma, ja toteutetaan sitä

Memory Campuksen ja Memory Labin näkyvyyttä vahvistetaan tiedottamisen ja markkinoinnin avulla. Memory Campukselle tehdään viestintä- ja markkinointisuunnitelmat. Näkyvyyttä vahvistavat mm. nettisivut, somemarkkinointi, tiedottaminen Memory Campuksen toiminnoista, Memory Campuksen ja Memory Labin jatkuva markkinointi, tapahtumiin osallistuminen tai tapahtumien järjestäminen: mm. Digitalian kesäkoulu, Time Machine -seminaari, osallistumiset ja julkaisut konferensseissa (mm. DLM Forum, Archiving), ja julkaisut lehdissä sekä muissa julkaisukanavissa, kuten Xamkin julkaisukanavat, Faili ym.

4) Suunnitellaan ja aloitetaan Memory Campuksen yhteistyökumppani- ja yrityshankintatyö

Yrityksiä ja investointeja kartoitetaan, tunnistetaan ja houkutellaan sijoittumaan Memory Campus -alueelle, Memory Campus -verkostoon ja Memory Lab -rakennukseen yhteistyössä MikseiMikkelin Invest in -yksikön kanssa. Yrityshankintatyö suunnitellaan ja roolitetaan ensin

MikseiMikkelin Memory Campus -yhteyshenkilön ja Invest in -asiantuntijan kanssa. Yrityksiä ja investointeja tunnustetaan ja hankitaan aktiivisesti markkinoinnin ja myynnin avulla. Yritystoimijoita tavataan ja heidän kanssaan järjestetään yhteistyöpalavereja tulevan yhteistyön suunnittelemiseksi ja sopimiseksi. Mahdollisia uusia yrityksiä ja investointeja voivat olla esim. alan uudet toimijat, muistiorganisaatiot, IT-alan yritykset ja datakeskukset. Neuvottelut yrityskumppaneiden kanssa on käynnistetty ja niitä jatketaan. Yritysten sijoittumisia Memory Campus -alueelle voidaan varmminkin olettaa tulevan, kun Memory Lab -rakennus on valmistunut. Memory Campus -alueelle tavoitellaan sijoittuvan 2-3 uutta toimijaa parin vuoden sisällä.

5) Toteutetaan kehittämishankkeita yhteistyössä alan toimijoiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa

Memory Campus -verkoston toimijoiden ja alan yritysten kanssa tehdään aktiivista yhteistyötä (kuva 3. Toimijat). Verkosto- ja kumppanuusyhteistyötä kehitetään, vahvistetaan ja laajennetaan mm. yhteisten kehittämishankkeiden ja muun yhteistyön avulla. Esimerkiksi kehittämishankkeiden avulla vahvistetaan yhteistyön lisäksi toimijoiden osaamista, palvelu- ja tuotekehitystä sekä kasvua. Verkostoyhteistyötä tehdään alan eri tutkimus-, kehittämis- ja osajaverkostojen kanssa, kuten esim. DLM Forum –yhteistyö, Liikearkistoyhdistys-yhteistyö, Kunnallisarkistoyhdistys-yhteistyö, Yrittäjyys- ja innovaatio-osaajien verkosto ja Tietojohtaminen ry. jne. Memory Labin toimintojen vahvistamista varten tullaan esimerkiksi hakemaan sisältöhanketta (eDAM) keväällä 2022. Tavoitteena on tehdä aktiivista sidosryhmäyhteistyötä noin arviolta 100 toimijan kanssa. Yhteistyöhankkeita tavoitellaan olevan käynnissä vuosien 2022-2023 aikana 15 kpl.

6) Digitointiekosysteemin organisoituminen ja toiminta aloitetaan

Digitointiekosysteemiä ja sen tarjoamia toimintoja suunnitellaan, kehitetään ja aloitetaan yhdessä toimijoiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Digitoinnin toimintojen ympärille kootaan yritys- ja yhteistyökumppanijoukko, joiden kanssa digitoinnin ja digitointiprosessin sekä siihen liittyvien menetelmien kehittämistä ja liiketoimintaa viedään yhdessä eteenpäin. Näitä liiketoimintamahdollisuuksia ovat mm. Kansallisarkiston massadigitointi, Memory Factoryn kehittäminen, Time Machine –yhteistyö, kuntien aineistojen digitointi, kaupalliset toimijat, konsultoinnit digitointiprosesseista ja Memory Labin laiteympäristön hyödyntäminen.

7) Koulutustoiminta aloitetaan

Koulutustoimintaa suunnitellaan ja se aloitetaan niin Memory Campuksessa kuin Memory Labissa. Koulutusten tavoitteena on kasvattaa alan osaamistasoa ja tuottaa alueelle uusia alan osaajia. Koulutustoimintaa voivat olla mm. MemoryLab-akatemia/Tekoälyakatemia, Digitointiosaamisen kehittäminen (mm. Digitoinnin taitajaksi -hankkeen koulutukset), konsultointipalvelut, seminaarit, kurssit ja koulutusyhteistyö yritysten kanssa (mm. IBM,

CSC). Koulutuksen avulla voidaan hyvin tehdä koulutusyhteistyötä (mm. opinnäytteet, työharjoittelut, projektit) alueen työnantajien ja muistiorganisaatioiden kanssa.

2. Memory Lab –toiminta käynnistyy

1) Memory Lab –tutkimusympäristön investointi toteutetaan

Memory Lab -kehitystyön käynnistämiseksi Memory Lab -suunnittelu on jo alkanut vuoden 2021 puolella ja sitä jatketaan edelleen. Memory Labin toiminnan aloittamisen tueksi on myös haettu investointihanketta tutkimusympäristön pystyttämiseksi. Päätökset saadaan keväällä 2022. Hankkeessa on tarkoituksena hankkia laitekapasiteettia (laskentayksiköt, palvelimet, tehotyöasemat, skannerit, tulostimet ja ohjelmistot), joka mahdollistaa mm. tekoälyn hyödyntämisen, datan säilyttämisen, tutkimuksen, kehittämisen ja jalostamisen sekä kaupallisten palveluiden tuottamisen uusille aloille. Laitteet sijoitetaan ensin Xamkin Mikpolin konesaliin ja Memory Lab –rakennuksen valmistuessa laitteet siirretään Memory Labin uusiin tiloihin.

2) Memory Lab –rakennushanke toteutetaan

Investointihankkeen toteutuminen tukee myös Memory Labin fyysisen toimitilan rakentamista, joka päästään toivon mukaan käynnistämään Kalevankankaalle keväällä 2022, jos rahoitus tähän varmistuu.

3) Suunnitellaan ja toteutetaan Memory Lab:n operatiivinen organisoituminen ja edetään kehittämisessä liiketoimintasuunnitelman mukaisesti

Konsultointiyritys Osaango on toteuttanut Memory Labille liiketoimintasuunnitelman, jota Digitalian Memory Lab -kehittäjätiimi alkaa toteuttamaan. Digitalialle on nimitetty uusi TKI-yksikön johtaja, jonka yhtenä osa-alueena on myös Memory Labin kehittäminen. Tärkeää on myös työvoiman resurssointi liiketoimintasuunnitelman toteuttamisen eri toimenpiteille (esim. toiminnan koordinointi, tuotteistaminen, palvelumuotoilu, Aalto-yliopiston työelämäprofessori, datan ja tekoälyn osaajat, myynti ja markkinointi jne.).

4) Memory Labin tuotteet ja palvelut tuotteistetaan, ja niitä tarjotaan asiakkaille

Memory Labin tavoitteena on tiedon jalostamiseen ja tekoölyyn erikoistuneen tutkimusympäristön (uudet työkalut ja data) sekä uutta yritystoimintaa synnyttävän kehitysalustan ja kokeilumahdollisuuksien tarjoaminen alan toimijoille ja yrityksille. Memory Lab vahvistaa arkistoinnin, digitoinnin ja tiedonhallinnan osaamiskeskittymää. Memory Lab tekee yhteistyötä Xamkin sisällä eri koulutusohjelmien ja labien kesken.

Määritellään Memory Labin tuotteet ja palvelut yhteistyössä yhteistyökumppaneiden kanssa. Näitä voivat olla esimerkiksi kuvassa 3 kuvattuja palveluita, kuten esimerkiksi datan jalostamisen ja tekoälyn/älykkäiden ratkaisujen sovellukset, tekoöly- ja työkalutuki

yrittäjille, konekapasiteetin vuokraus, konsultointipalvelut, TKI-palvelumyynti jne. Palveluiden tuotteistamisessa otetaan huomioon Etelä-Savon maakuntastrategian painopistealueet, metsä, ruoka ja vesi, sekä myös hyvinvointi. Lupaus 2016 -hankkeessa perustettu Open data -sivusto otetaan käyttöön yhteistyössä MikseiMikkelin kanssa tai kehitetään vastaava sivusto, jossa avointa dataa voidaan jakaa (avoimen datan portaali).

5) Memory Labiin sijoittuu yrityksiä ja yhteistyökumppaneita

Memory Labin liiketoimintasuunnitelmassa on alustavasti jo kartoitettu potentiaalisia asiakkaita ja yhteistyökumppaneita. Näitä voivat olla esimerkiksi muistiorganisaatiot, data- ja tutkimusorganisaatiot, IT- ja tiedonhallintapalveluita tarjoavat yritykset, big dataa ja koneoppimista hyödyntävät yritykset, tekoälyn kehittämistä, simulointia tai visualisointia tarvitsevat eri alojen yritykset (kuten kuluttajaliiketoiminta, ruoka-, metsä- ja vesialan yritykset, rakennusala, matkailu, hyvinvointi jne.), digitointipalveluiden tuottajat sekä alan start up -yritykset. Näitä yrityksiä kartoitetaan edelleen ja neuvotellaan heidän kanssaan yhteistyöstä ja/tai sijoittumisesta Memory Labiin. Yritysten sijoittumisia voidaan varmimmin olettaa tulevan, kun Memory Lab -rakennus on valmistunut.

8 Haasteet

Alla tiivistetysti lueteltuna Memory Campuksen kehittämistyön haasteita sekä miten haasteisiin voidaan vastata.

- Haasteet tuotteiden ja palveluiden tuotteistamisessa → Käytetään hyväksi palvelumuotoilun osaamista
- Näkyvyyttä ei saavuteta → tehdään hyvät viestintä- ja markkinointisuunnitelmat ja varataan resursseja niiden toteuttamiseen
- Yrityksiä, investointeja ja asiakkuuksia ei saada → aktiivinen myynti ja yritysten/asiakkuuksien houkuttelu, hyvä yhteistyö MikseiMikkelin kanssa. Myynnin resurssointi.
- Yhteistyö kumppaneiden kanssa ei toteudu toivotusti → säännöllinen yhteydenpito ja keskusteluyhteys toimijoihin ja verkostoihin, yhteiskehittäminen ja yhteistyöhankkeet
- Memory Campuksen hankesalkun kasvattaminen → hankekirjoitustyöhön panostaminen ja hankkeiden ammattitaitoinen toteuttaminen
- Haasteet digitointiekosysteemin kehittämisessä → kootaan tarvittavat yhteistyökumppanit ekosysteemin kehittämistä varten
- Haasteet koulutustoiminnan kehittämisessä → panostetaan koulutuksen kehittämiseen niin itse kuin yhteistyökumppaneiden kanssa
- Memory Lab -rahoituksen (laiteinvestoinnit, rakennushanke) toteutuminen → hankehakemusten tarkka suunnittelu ja kirjoittaminen sekä neuvottelut rahoittajien kanssa
- Pula resursseista (henkilöstö- ja taloudelliset resurssit) → varataan tarpeeksi resursseja Memory Campuksen ja Memory Labin kehittämistä varten (Mikkelin kaupungin tuki, Xamkin oma panostus sekä yhteistyökumppanit)
- Maailmantilanne (koronapandemia ja Ukrainan sota) voi aiheuttaa tarvike- ja komponenttipulaa, ja hidastaa mahdollisesti rakentamista ja Memory Labin infran pystytystä.

KALEVAN
KANGAS
MIKKELI

MIKKELI

Kalevankangas

Kehittämisalustan kasvuohjelma 2022-2024

Sisällys

1	Johdanto.....	3
2	Kalevankankaan kehittämisalusta	3
3	Kalevankangas tilannekuva 2022.....	5
4	Haasteita	6
5	Tulosityhteenveto	6
6	Tavoitteet valtuustokaudelle.....	6
7	Keskeiset toimenpiteet.....	7
8	Lähteet.....	7

1 Johdanto

Tässä kasvuohjelmassa esitellään Mikkelin kaupungin strateginen kehittämisalusta Kalevankangas, luodaan katsaus sen nykytilaan ja esitetään keskeiset tavoitteet aikavälille 2022–2024 sekä toimenpidekokonaisuudet niiden saavuttamiseksi.

2 Kalevankankaan kehittämisalusta

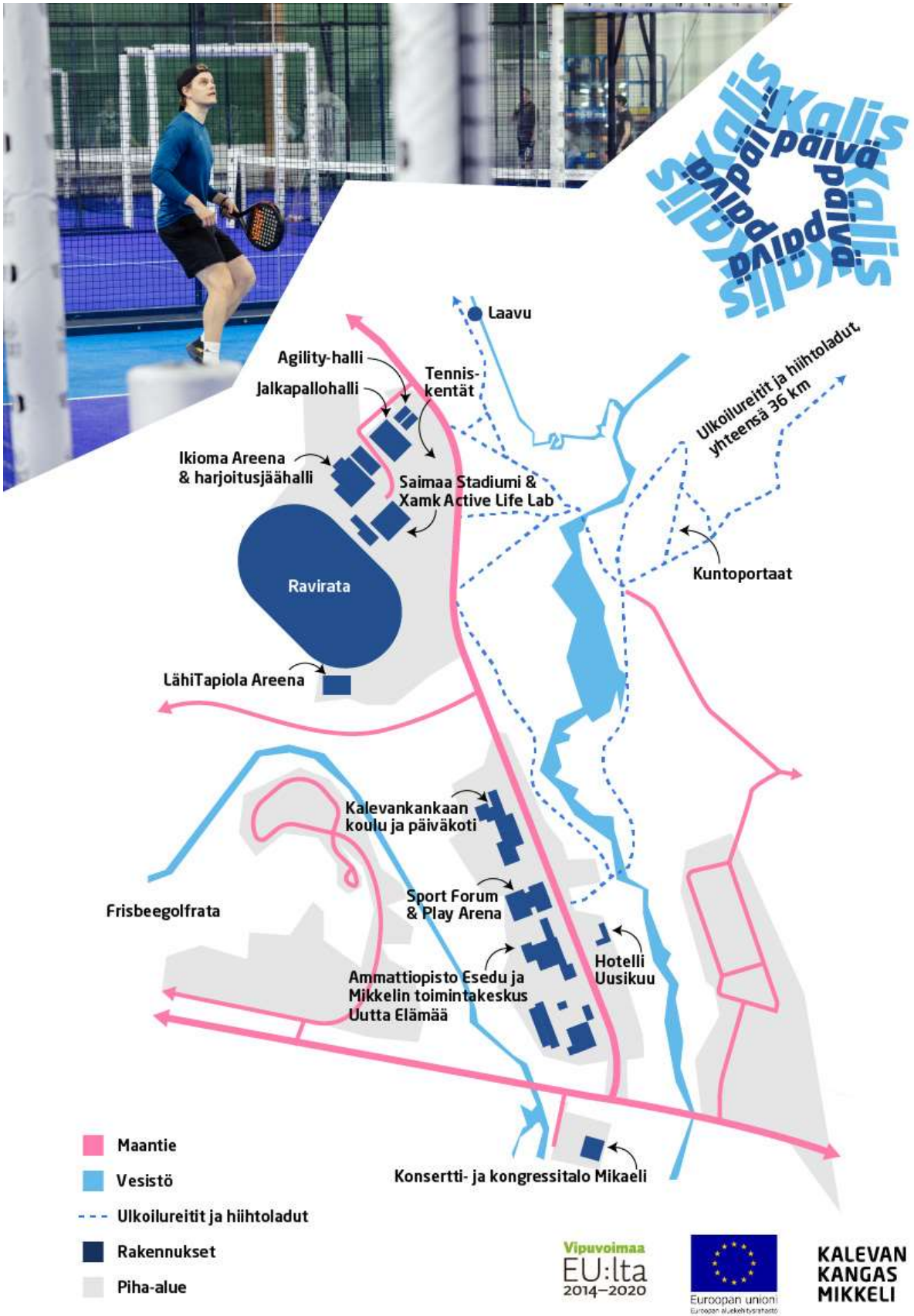
Kalevankankaalla on pitkä historia mikkeliiläisten hyvinvoinnin ja liikunnan keitaana. Alueelle on keskittynyt erityisesti liikunnan, urheilun, hyvinvoinnin, tapahtumien ja kulttuurin toimintoja sekä koulutusta ja tutkimusta. Kalevankankaalla yhdistyvät monipuoliset loppukäyttäjryhmät, laadukas liikunta- ja tapahtumainfra sekä tutkimus- ja kehitystoiminta. Nämä luovat edellytykset yritystoiminnan ekosysteemille.

Laajemmin alueelta tunnetaan nopeudestaan ja ennätyksistään tuttu Mikkelin ravirata, jossa järjestetään vuosittain St Michel -ravit. Jukurien liigajoukkue pelaa Ikioma-areenalla. Viime vuosikymmenen aikana alueelle on rakennettu hyvinvoinnin monitoimiareena Saimaa Stadiumi ja jalkapallohalli sekä muun muassa uudistettu jäähallia, ravirataa ja mailapeliareena Sport Forumia. Lisäulottuvuuden alueen toimintaan on tuonut hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen keskittyvä Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehittämislaboratorio Active Life Lab.

Kalevankankaan yhtenä vahvuutena on sijainti kaupungin kyljessä tiheän asutuksen ja palvelujen äärellä. Kilpailevia liikunnan ja vapaa-ajan palvelujen keskittymiä ei ole lähialueilla. (Kuuluvainen ym. 2020)

Kalevankankaan visio

- Hyvinvointia mikkeliiläisille
 - Alue on kaupunkilaisten keidas, jossa vietetään viikoittain aikaa erilaisten harrastusten ja palveluiden parissa.
- Unohtumattomia elämyksiä suomalaisille
 - Kalevankangas on johtava tapahtuma-alue seudulla. Se tarjoaa vähintään kerran kuussa kansallisen tason tapahtumia, jotka vetävät yleisöä maakunnan ulkopuolelta. Useamman kerran vuodessa on tarjolla kansainvälisen tason tapahtumia kilpailukykyisten palveluiden kera.
- Ainutlaatuista osaamista maailmalle
 - Huipputason tutkimus- ja kehitystoiminta luo uusia toimintamalleja hyvinvoinnin edistämiseen ja alustan uudelle yritystoiminnalle. Alueen yritys- ja järjestötoimijoiden ekosysteemi kasvaa ja rakentaa yhdessä vaikuttavaa palveluliiketoimintaa.

Kuva1. Kalevankankaan alue ja keskeiset toiminnot.

3 Kalevankangas tilannekuva 2022

Kalevankangas on kehittämisalustana nuori. Sen toiminnan organisoituminen ja alueen toimijoiden verkostoituminen ovat ottaneet askeleita eteenpäin viimeisen kahden vuoden aikana (ks. taulukko 1.). Nyt ollaan vaiheessa, jossa luodaan edellytyksiä alueen nopealle kehitykselle tulevina vuosina. Kehitystyö on painottunut erityisesti alueen toimijoiden yhteistyön systematisointiin sekä yhteisen tilannekuvan ja tulevaisuuden vision muodostamiseen. Avainroolissa tässä työssä on ollut kehittämisalustan ohjausryhmä. Lisäksi työhön on osallistunut avoimissa työpajoissa paljon muita alueen kehittämistä kiinnostuneita tahoja.

	Liikunta, hyvinvointi ja vapaa-aika - kansalaisten keidas	Tapahtumat ja palvelut	Yritysalusta	Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta (TKI)	Opiskelu
Tavoite	Kaikille kuntalaisille avoin ja osallistava hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ympäristö, joka tarjoaa puitteet ja monialaisen tuen hyvinvoinnin omaehtoiseen edistämiseen.	Aluetta markkinoidaan ja myydään yhtenä kokonaisuutena.	Hyvinvointialan liiketoiminnan vireä, innovatiivinen ja tuottava keskittymä.	Tutkimuksellisen kehittämisen ja innovoinnin alusta. Alueella edistetään ihmisten terveyttä ja hyvinvointia tietoon perustuen, ja kehitetään sen ympärille uutta liiketoimintaa ja palveluja	Kaikkien kouluasteiden ja kansalaisten yhteinen liikunnan, terveyden ja hyvinvoinnin oppimisympäristö.
Keskeisiä toimijoita	Mikkelin kaupunki: liikuntainfra, ulkoilureitit ja muut palvelut Seuratoimijat Muut järjestöt	St Michel-ravit & ravirata Jukurit Saimaa Stadiumi-monitoimiareena Sport Forum Mikaeli-konserttitalo Seuratoimijat Osuuskauppa Suur-Savo Hotelli Uusikuu Sport Forum Torisport Fysioporras		Xamk Active Life Lab TKI-toiminnan sidosryhmät	Kalevankankaan koulu ja päiväkotit Muut kaupungin koulut ja päiväkodit Esedu Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu (Xamk)
Mittarit			Kehittämisalustan yleiset indikaattorit - Yritysten määrä - Työpaikkojen määrä - TKI-resurssien määrä		

Taulukko 1. Kalevankankaan kehittämisalustan eri ulottuvuuksia ja keskeisiä toimijoita (Kuuluvainen 2021).

Vuoden 2022 alussa toimintansa aloitti alueen operatiivisista toimijoista koostuva johtoryhmä. Tässä vaiheessa pisimmällä alueen kehittämisessä ollaan liikunta- ja tapahtumainfran ja tki-toiminnan saralla, jotka molemmat kestävät kansallisen ja kansainvälisen tason vertailun. Niiden rinnalla uusi painopistealue on alueen palvelujen ja markkinoinnin kehittämisessä. Kevään 2022 aikana työn aloittaa alueen toimijoista rakentuva Kalevankankaan myynti- ja markkinointitiimi. Tässä tilannekuva vuoden 2022 alussa:

Hyvinvoinnin edistäminen

Kalevankangas on kaupunkilaisten tärkein hyvinvoinnin, liikunnan ja vapaa-ajan alue. Kävijämäärät ovat kasvussa ja alueen monipuoliset puitteet palvelevat seuroja, kaupunkia ja muita toimijoita hyvinvoinnin edistämässä. Terveyden edistämisen toimintamalleista esimerkkinä käy Essoten elintapaohjauksen ja Active Life Labin yhteistyö, jossa kerätään systemaattisesti tietoa ohjauksen vaikuttavuudesta. Elintapaohjaus palkittiin Opetus- ja kulttuuriministeriön Liikkuvat-palkinnolla vuoden 2021 lopussa.

Yritystoiminnan kasvualusta

Alueen toimijat tekevät jo systemaattista yhteistyötä esimerkiksi tapahtumahankinnassa ja -markkinoinnin kehittämisessä. Alueella ei ole vielä yhtenäistä brändiä ja myyntikoneistoa, mutta työ näiden eteen on käynnissä. Useat yritykset ovat osoittaneet kiinnostusta sijoittaa toimintojaan

alueelle, mutta toimitilojen saatavuus on tällä hetkellä heikkoa. Uusia toimijoita alueella vuonna 2021 ovat mm. Play Arena ja Osuuskauppa Suur-Savo (Bistro Sisu). Alueelle kiinnittyy lisäksi yritystoimijoita useiden verkostojen kautta mm. Jukurien verkosto, Saimaa Stadiumin Hyvinvointikampus 2.0 ja Active Life Labin kumppanuusyrietykset sekä tki-hankkeiden sidosryhmät.

Investoinnit

Alueelle on investoitu rakennettuun infraan yli 36 M€ välillä 2012–2021. Suurimpina investointeina mm. Saimaa Stadiumi, Active Life Lab, jalkapallohalli sekä raviradan ja jäähallin uudistukset.

Tutkimus- ja kehitystoiminta ja koulutus

Xamk Active Life Lab tekee hyvinvointialan tki-toimintaa alueellisten ja kansainvälisten verkostojen kanssa noin 20 asiantuntijan voimin. Tutkimusyksiköllä on kilpailtua hankerahoitusta eri lähteistä mm. Suomen Akatemia, OKM, Business Finland ja EU:n aluekehitysrahastot. Active Life Lab toimii yhteistyössä eri koulutusalojen kanssa ja laboratorion yhteydessä toimii suosittu Wellbeing Management-koulutusohjelma. Lisätietoa: <https://www.xamk.fi/tutkimus-ja-kehitystoiminta/active-life-lab/>

4 Haasteita

Kalevankankaan kehittämisalustaan kohdistuu hyvin moninaisia tavoitteita ja intressejä eri sidosryhmiltä. Historian valossa alueen toimijoiden yhteistyössä on ollut ajoittain haasteita. Erilaisten intressien yhteensovittamisessa ja alueen yhteisen vision muodostamisessa on kuitenkin edetty viime vuosina.

Kalevankankaan kehittäminen yritysten toimintaympäristönä ja kaupallisesta näkökulmasta vaatii vielä systemaattista työtä. Perinteisesti aluetta on kehitetty kansalaisten liikuntamahdollisuuksien ja hyvinvoinnin edistämisen näkökulmasta. Nämä ovat toki edelleen keskeisiä kehittämisen osa-alueita ja alueen vetovoimatekijöitä. Kehittämisalustanäkökulmasta tarkasteltuna panostuksia yritysten toimintamahdollisuuksiin, alueen markkinointiin ja tki-toimintaan on kuitenkin tehty vasta hiljattain. Tuloksia on jo näkyvissä, mutta odotukset kohdistuvat enemmän pidemmälle aikavälille.

5 Tulosityhteenvedo

Kalevankankaalta kerätyt tiedot osoittavat, että kaupungin seurantaindikaattoreissa kehitys on ollut viime vuosina oikeansuuntaista. On kuitenkin huomioitava, että liikunta-, hyvinvointi- ja tapahtumalat ovat kärsineet merkittävästi pandemiasta viimeisen kahden vuoden aikana.

Mikkelin kaupungin seuraamien indikaattorien kehitys Kalevankankaalla välillä 2017–2020:

1. Työpaikat: 70 -> 117
2. Yrietykset: 10 -> 13
3. TKI-rahoitus: 1,36 M€ -> 2,56 M€

**indikaattoritiedot on koottu eri lähteistä ja ne ovat suuntaa antavia, luvut eivät sisällä Esedun työpaikkamääriä alueella*

6 Tavoitteet valtuustokaudelle

Kalevankangas on tällä hetkellä monipuolinen hyvinvoinnin edistämisen ja elinvoiman kehittämisalusta, jolla on edellytykset kasvulle tulevaisuudessa. Alueen kehittyminen ja entistä selkeämpi profiloituminen kovassa kilpailussa vaativat kuitenkin selkeitä toimia ja panostuksia oikeisiin asioihin. Tähän kasvuohjelmaan kootut keskeiset tavoitteet perustuvat käytännön työssä tunnistettuihin kehittämiskohteisiin. Tavoitteet ja toimenpiteet on laadittu kehittämisalustan ohjausryhmässä. Työssä on hyödynnetty aineistoa alueella tehdyistä selvityksistä ja erilaisissa työpajoissa viime vuosina tuotettua materiaalia.

Kasvuohjelman tavoitteet 2022–2024:

- Alueen asiakaskäyntien määrä kasvaa ja kävijäkunta monipuolistuu
- Alueen brändi ja tunnettuus kasvaa
- Yritystoiminnan puitteita ja palveluja parannetaan
- Jatketaan investointeja infraan alueella
- TKI-toiminnan resurssit ja alueen toimijoiden osaaminen kasvavat

7 Keskeiset toimenpiteet

Seuraavassa taulukossa on esitetty toimenpiteet, joilla saavutetaan kasvuohjelman tavoitteet.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho	Toteutus
Alueen asiakaskäyntien määrä kasvaa ja kävijäkunta monipuolistuu	Varmistetaan aktiivisella tapahtumahankinnalla ja –tuotannolla, että alueen kalenterissa on tarjolla: 1) tapahtumia mikkeliäisille joka viikko 2) kansallisen tason tapahtumia joka kuukausi 3) kv-tason tapahtumia kerran kvartaalissa.	Saimaa Stadiumi, Jukurit, Mikkelin Ravirata, Mikaeli, Miksei	On/off
	Perustetaan alueen toimijoiden yhteistyöelin, joka mahdollistaa mm. alueen tehokkaamman käytön, yhtenäiset palvelut ja aktiivisen tapahtumahankinnan.	Xamk, Mikkelin kaupunki	On/off
Alueen brändi ja tunnettuus kasvaa	Tuotteistetaan alueen kärkituotteet yhteen paikkaan helposti saataville. Sisältää myynti- ja palveluprosessin rakentamisen vastuutahoineen.	Xamk, Miksei, Saimaa Stadiumi	On/off
	Rakennetaan markkinointisuunnitelma alueen tunnettuuden ja brändin kasvattamiseksi kansallisesti ja lähialueella, ja investoidaan suunnitelman toteutukseen käytännössä.	Xamk, Miksei, Mikkelin kaupunki	On/off
	Rakennetaan alueelle yhtenäistä ilmettä uudistamalla mm. ulko-opasteita, ulkomainoksia ja infotauluja	Mikkelin kaupunki, Xamk	
Yritystoiminnan puitteita ja palveluja parannetaan	Paketoidaan alueen tarjonta sijoittuville yrityksille ja tuotetaan myyntiä tukevat markkinointimateriaalit	Miksei, Xamk	On/off
	Varmistetaan, että alueella on toimistotilaa tarjolla sijoittuville yrityksille - joko muutoksilla nykyisissä rakennuksissa tai rakentamalla uutta.	Mikkelin kaupunki, Saimaa Stadiumi, Ravirata	On/off
	Rakennetaan opiskelijoiden yrittäjyyspolku, jonka avulla alueen koulutus- ja tki-toiminnasta syntyy uusia yrityksiä	Xamk	On/off
Jatketaan investointeja infraan alueella	Ulkoliikuntareittien kehittäminen: ensilumenlatu alueelle	Mikkelin kaupunki	On/off
	Alueelle on rakennettu ravivalmennustalli	Mikkelin Ravirata	On/off
	Toimijat edistävät yhteistyössä alueen rakennetun ympäristön kehittämistä ja monipuolistumista	Mikkelin kaupunki, alueen toimijat	On/off
TKI-toiminnan resurssit ja alueen toimijoiden osaaminen kasvavat	Varmistetaan tki-resurssien kasvu-ura hakemalla aktiivisesti rahoitusta alueelle eri rahoituslähteistä	Xamk	On/off
	Varmistetaan, että alueen toimijat hyödyntävät tki-osaamista aktiivisesti osallistumalla monipuolisesti kehittämistoimiin ja rakentavat samalla omaa tki-osaamista.	Xamk, alueen toimijat	On/off
	Otetaan data-analytiikka käyttöön alueella markkinoinnissa ja kävijäseurannassa: mittarit, datankeruumenetelmät, analysointi ja hyödyntäminen	Xamk, Mikkelin kaupunki, Saimaa Stadiumi	On/off

Taulukko 2. Kalevankankaan kasvuohjelman tavoitteet, toimenpiteet ja vastuutahot.

Kalevankankaan kehittämisalustan toimintaa ja tuloksellisuutta seuraa ohjausryhmä. Esitys ohjausryhmän kokoonpanoksi:

Mikkelin kaupunki, Xamk, Miksei Mikkelin, Saimaa Stadiumi, Mikkelin Ravirata, Etelä-Savon Liikunta, Esendu

8 Lähteet

Kuuluvainen, V., Rinne, T. & Heikkinen, M. 2020. Kalevankangas nyt ja tulevaisuudessa Paikkatietoperustainen katsaus ja käyttäjäkysely. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Mikkelin. Saatavilla: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-344-269-6>

Kuuluvainen, V. 2021. Kalevankangas yritystoiminnan kasvualustana. Hyvinvointi- ja elämyspalvelujen kampus. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Mikkelin. Saatavilla: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-344-355-6>

Yhteys

Viljo Kuuluvainen, tki-asiantuntija

viljo.kuuluvainen@xamk.fi

p. 040 670 1695

www.kalevankangasmikkeli.fi

Matkailun ja vapaa-ajan kehittämisalustan kasvuohjelma

Mikkelin kehitysytö Miksei Oy

Maisa Häkkinen

Matkailun ja vapaa-ajan kehittämislustan kasvuohjelma

Sisällysluettelo

1 Johdanto

2 Matkailun ja vapaa-ajan kehittämislusta

3 Esitys kasvuohjelman tavoitteiksi ja toimenpiteiksi 2022 - 2024

3.1 Matkailun brändit vahvistuu ja Mikkelin tunnettuus matkailun ja vapaa-ajan pääkaupunkina kasvaa

3.2 Mikkelin matkailullinen vetovoima kasvaa omia vahvuuksia kehittämällä

3.3 Mikkelin vetovoima vapaa-ajan kaupunkina kasvaa omia vahvuuksia kehittämällä

3.4 Matkailuyritykset kasvavat ja uusien investointien määrä nousee

3.5 Saavutettavuus paranee

3.6 Palvelut ja laatu paranevat

4 Haasteet

Matkailun ja vapaa-ajan kehittämislustan kasvuohjelma

1 Johdanto

Tässä kasvuohjelmassa esitetään uudelle Mikkelin kaupungin Matkailun ja vapaa-ajan strategiselle kehittämislustalle sen käynnistämiseen, tavoitteisiin ja tehtäviin 2022 – 2025 liittyvät toimenpiteet. Tavoitteet ja toimenpiteet tarkentuvat, kun kehittämislustan toimijat ja ohjausryhmä kokoontuvat keväällä 2022.

Matkailulla ja vapaa-ajalla on pitkä historia ja suuri merkitys Mikkelille, Mikkelin seudulle ja Etelä-Savon maakunnalle. Matkailun ja vapaa-ajan osuus maakunnan BKT:stä on 3,9 %, joka 1,2 prosenttiyksikköä suurempi kuin Suomessa keskimäärin. Maakunnan matkailun kokonaiskysyntä vuonna 2019 oli 407 M€, josta noin puolet kohdistui Mikkelin seutuun. Matkailu työllisti Etelä-Savossa vuonna 3250 henkilöä vuonna 2019.

Mikkelillä – maakunnan keskuskaupunkina – on merkittävä rooli maakunnan ja Saimaan matkailun ja vapaa-ajan kehittäjänä ja kasvun veturina. Mikkelin kaupunki on allekirjoittanut Saimaa-yhteistyösopimuksen ja on Lake Saimaa ry:n jäsen. Kaupunki on sitoutunut kehittämään Saimaan alueen matkailua yhteistyössä Saimaan muiden kaupunkien/kuntien sekä Etelä-Karjalan ja Etelä-Savon maakuntien kanssa yhdessä laaditun Saimaan matkailustrategian mukaisesti.

Mikkelin kaupunki on Suomen johtava vapaa-ajan asumisen kaupunki ja ensimmäinen kaupunki, joka on systemaattisesti lähtenyt rakentamaan vapaa-ajan asumisen brändiä ja vetovoimaa. Tällä kasvuohjelmalla halutaan varmistaa, että Mikkelin matkailua kehitetään kaupungin strategian mukaisesti ja että Mikkelin ja alueen matkailuyritykset hyötyvät entistä enemmän matkailun ja vapaa-ajan kestävästä kasvusta ja Saimaan alueen kansainvälistymisestä.

2 Matkailun ja vapaa-ajan kehittämislusta

Matkailun ja vapaa-ajan kehittämislusta on yksi neljästä Mikkelin kaupungin strategisesta kehittämislustasta EcoSairilan, Kalevankaan hyvinvointikampuksen ja Memory Campuksen lisäksi.

Matkailun ja vapaa-ajan kehittämislustan tavoite on synnyttää uutta, kestävästä liiketoimintaa ja investointeja.

Kehittämislustan luominen

Kehittämislustan rakentamisen vaiheet:

- Käynnistetään kehittämisalusta ja luodaan asiakaslähtöinen, strukturoitu verkosto ja kuvataan toimintamalli ja vastuut. Verkoston jäseniksi kutsutaan kaikki ne sidosryhmät, jotka omassa toiminnassaan aktiivisesti edistävät Mikkelin kaupungin matkailun ja vapaa-ajan kehittämistä ja toimintaedellytyksiä.
- Käynnistetään kehitystyö ohjausryhmän ja kehittämisalustan toimijoiden vahvistaman kasvuohjelman ja toimintasuunnitelman 2022 – 2024 mukaisesti.
- Sovitaan verkoston toimintamallista, rooleista, resurssoinnista, mittareista ja seurannasta.
- Esitys kehittämisalustan ohjausryhmän kokoonpanoksi:
 - Mikkelin kaupunginhallituksen nimeämä edustaja, joka toimii puheenjohtajana
 - ASTO:n edustaja
 - Yrittäjäjärjestön edustaja
 - Matkailuyritysten edustaja
 - Oppilaitosten edustajat
 - Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy:n edustajat (matkailu- ja vapaa-aika)
 - ? (mahdolliset muut tahot)

3 Esitys kasvuohjelman tavoitteiksi ja toimenpiteiksi 2022 - 2024

Matkailun ja vapaa-ajan kehittämisalustan kasvuohjelman tavoitteet ja toimenpiteet niiden toteuttamiseksi on kuvattu seuraavissa kappaleissa. Kasvuohjelman tavoitteista ja toimenpiteistä on myös laadittu PPT-esitys ”Matkailun ja vapaa-ajan kehittämisalustan kasvuohjelma, Elinvoimaohjelman strateginen toimenpideohjelmaehdotus”.

3.1 Matkailun brändit vahvistuu ja Mikkelin tunnettuus matkailun ja vapaa-ajan pääkaupunkina kasvaa

Jatkamme pitkäjänteisesti matkailun markkinointi- ja kehittämishankkeita, joiden kärkiteemat – Saimaan järviluonto, historia, kulttuuri ja lähiruoka - ovat edelleen ajankohtaisia. Toteutamme seudullista VisitMikkeli-markkinointia ja alueen vetovoiman ja tunnettuuden rakentamista yhteistyössä kuuden seudun kunnan ja n. 155 matkailuyrityksen kanssa.

- Toteutetaan Mikkelin seudun matkailupalvelu ry:n (MSM ry) toimeksiannosta seudulliset markkinointi- ja edunvalvontatoimenpiteet vuosittaisten toimintasuunnitelman mukaisesti VisitMikkeli-brändin alla. Rahoitus toteutuu MSM ry:n kautta. (Miksein ja MSM ry:n välinen palvelusopimus 2022 – 2024).

- Toteutetaan matkailun markkinointi- ja kehittämishankkeet hankesuunnitelmien mukaisesti, mm:
 - D.O.Saimaa2 (2022-2025) – ruokamatkailun vastuullinen kehittäminen
 - VisitSaimaa3 (2022-2025) – Saimaan brändin rakentaminen ja kansainvälisyys
 - Saimaan saavutettavuus2 (2022-2025) – kestävien matkaketjujen rakentaminen
 - Laiturilla3 (2022-2025) – vapaa-ajan ja monipaikkaisuuden kestävä kehittäminen

Vaatii lisä-/hankerahoitusta.

3.2 Mikkelin matkailullinen vetovoima kasvaa omia vahvuuksia kehittämällä (toimenpiteet)

- Jatketaan Mikkelin kaupunginhallituksen 2.9.2019 Liite1 § 338 päätöksen mukaisesti Anttolan luonnonkeskuksen ja Astuvansalmen kalliotaidekeskuksen kehittämisohjelman (liite) toimenpiteiden toteuttamista suunnitellun aikataulun mukaisesti. Jatkohankkeen keskeisiä toimenpiteitä: paketoidaan 20 online-ostettavaa elämyspalvelua, koordinoidaan yritysverkostojen toimintaa, parannetaan saavutettavuutta ja markkinoidaan palveluja kotimaassa ja kansainvälisesti. Toteutus vaatii lisärahoituksen / GeoNaCu Saimaa 2 -hanke.
- Kallioniemen kiinteistön asemakaava on päivitetty tukemaan matkailun kasvua. Kallioniemen tilan (kiinteistö) kunnostamisesta on laadittu yleissuunnitelma vuonna 2010. Mikkelin kaupunki ja Suomen talotekniikan ovat laatineet Kallioniemen rakennuksen kehittämis- ja perusparannuskohteista kartoituksen. Kallioniemen kehittämisestä laaditaan totutussuunnitelma ja sen toteuttaminen aikataulutetaan kaupungin investointiohjelman mukaisesti. Toteutus vaatii investointiohjelman lisärahoituksen.
- Käynnistetään Kallioniemen kunnostus. Toteutetaan Mikkelin kaupungin ja Suomen talotekniikan kartoitusraportin mukaiset kunnostustyöt Kallioniemessä sekä toteutetaan Kallioniemen tilan yleissuunnitelman (2010) mukaiset kunnostustyöt. Toteutus vaatii lisärahoituksen.
- Varmistetaan kalliomaalausten suojelu ja turvallinen saavutettavuus. Saatetaan loppuun Astuvansalmen polkutoimitus ja edistetään kalliomaalausalueen lunastusprosessin etenemistä valtioneuvostossa. Toteutetaan Astuvan parkkipaikalle opastustaulut ja polun alkupuolen opasteet. Voidaan toteuttaa nykyisillä resursseilla.

- Jatketaan Saimaa Central Parkin kehittämistä urbaanina luontokeitaana keskellä kaupunkia. Laaditaan Saimaa Central Park –alueen kehittämissuunnitelma huomioiden Kenkäveronniemen alueen kehittämisohjelma (Studio Puiston suunnitelma). Pystytään osin toteuttamaan nykyisillä resursseilla ja osin vaatii lisärahoituksen.
- Luodaan edellytyksiä luonto- ja geomatkailun kehittämiseksi ja kasvuksi. Kunnostetaan retkisatamaverkostoa ja valittuja reitistöjä. Laaditaan retkisatamien, reitistöjen ja luontokohteiden ylläpito-ohjelma, jossa on kuvattu tavoitteet, aikataulutetut toimenpiteet, resurssit ja vastuutahot. Tärkeimpiä kehittämiskohteita ovat Hiidenmaan retkeilyreitistö, Anttolan ja Ristiinan vierassatamien palvelut, retkisatamien infra sekä Saimaa Unesco Global Geopark -kohteet. Kunnostettavia kohteita ovat mm:
 - Hiidenmaan retkeilyreitistö
 - Ristiina: Suihku- ja WC-kontti Ristiinan satamaan, kota ja tulipaikka Ristiinan Sotakoulun rantaan, opastaulut Ristiinan Sotakoulun eteen
 - Anttola: Anttolan vierasvenesataman ja satamaympäristön siistiminen, kantatien 62 ns Vitjasen lahden levähdyspaikalle Saimaa Geopark -opastaulu ”Saimaan puhtain vesistöalue Luonteri alkaa täältä”

Toimenpiteitä voidaan edistää nykyisellä rahoituksella, mutta edellyttää investointiohjelman pysyväluontoista rahoitusta.

- Jatketaan Mikkelin kulttuuriperinnön ja historian hyödyntämistä matkailun tuotteistamisessa ja markkinoinnissa Mikkelin seudun kulttuuriperintöohjelman (2013) mukaisesti. Kärkiteemat: Päämajakaupunki kokonaisuus – Muisti, Jalkaväkimuseo ja Päämajamuseo, Kartanokulttuuri, Rajalla, Savon syntyseutu, Kaskikansan perilliset, Torilla ja kaupanteossa... Sisältöjä hyödynnetään Mikkelin brändin rakentamisessa. Varmistetaan Sodan ja Rauhan keskus Muistin valtionrahoitus. Voidaan toteuttaa nykyisellä perusrahalta ja nykyisillä/uusilla markkinointihankkeilla.
- Jatketaan ruokamatkailun sisältöjen ja yritysverkostojen kehittämistä ja markkinointia sekä D.O.Saimaa -alkuperämerkin edistämistä. Sisältöjä hyödynnetään Mikkelin brändin rakentamisessa. Voidaan toteuttaa ruokamatkailun nykyisillä/uusilla kehittämis- ja markkinointihankkeilla.
- Perustetaan Saimaan Academy of Gastronomy (SAG) ja käynnistetään sen toiminta yhteistyössä yritysten ja muiden sidosryhmien kanssa.

3.3 Mikkelin vetovoima vapaa-ajan kaupunkina kasvaa omia vahvuuksia kehittämällä (toimenpiteet)

- Toteutetaan Laiturilla 3 -hanke (2022–2025) – vapaa-ajan asumisen ja monipaikkaisuuden kehittäminen. Toteutus vaatii lisärahoituksen.
- Jatketaan Laiturilla-brändin rakentamista Suomen tunnetuimmaksi kestävästä vapaa-ajan asumisen brändiksi. Tuotetaan sisältöjä vapaa-ajan asumisesta, kestävästä mökkeilystä ja monipaikkaisesta työstä. Viestitään ja markkinoidaan aluetta kestävästä mökkeilystä seutuna ja luodaan mielikuvaa parhaasta mökkiseudusta. Voidaan toteuttaa vapaa-ajan asumisen nykyisillä/uusilla kehittämishankkeilla.
- Luodaan ja toteutetaan toimintamalli, jolla mahdollistetaan vapaa-ajanasukkaiden osallistaminen Mikkelin yhteisöihin ja vaikuttamisprosesseihin. Käydään säännöllistä dialogia vapaa-ajanasukkaiden kanssa (esim. Laiturilla-some, Laiturilla-foorumit) ja luodaan siten jatkuva vuorovaikutus kohderyhmän kanssa sekä sitoutetaan heitä seutuun. Varmistetaan, että aluejohtokunnissa on aito ja aktiivinen vapaa-ajanasukkaiden edustus henkilöistä, jotka asuvat vakituisesti Mikkelin ja Etelä-Savon ulkopuolella. Pystytään osin toteuttamaan nykyisillä resursseilla ja osin vaatii lisärahoituksen.
- Jatketaan vapaa-ajan asumisen kehittämistoiminnan yhteistyötä vapaa-ajan asumisen tutkimuksen kanssa (esim. Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti) ja hyödynnetään tutkimuksella saatavaa ajantasaista tietoa kehittämistoimenpiteiden suuntaamisessa. Kehittämisen ja tutkimuksen yhteistyöllä myös profiloidaan aluetta vapaa-ajan ykkösalueena ja kestävästä vapaa-ajan asumisen edelläkävijänä. Voidaan toteuttaa nykyisillä/uusilla vapaa-ajan asumisen kehittämishankkeilla.
- Rakennetaan matkailun ja vapaa-ajan kehittämisalustaa siten, että se toimii myös ns. Norjan mallin alustana.

3.4 Matkailuyritykset kasvavat ja uusien investointien määrä nousee

Jatkamme matkailuyritysten yritysneuvontapalvelujen kehittämistä ja panostamme Invest In -toimintaan osana Mikkelin kehitysyritys Miksei Oy:tä. Toteuttaminen vaatii lisäresursseja mm. investointimahdollisuuksien kehittämiseen (taustaselvitykset) ja hankkeisiin. Onnistuminen edellyttää tiivistä yhteistyötä kaupungin kanssa ja investointeja tukeva ja edistävää infra tullee olla kunnossa.

- Hankitaan alueelle uusia matkailuinvestointeja (2-3 kpl)
- Tuetaan nykyisten matkailuyritysten kasvua yritysneuvonnan ja kehittämistoimenpiteiden/-hankkeiden avulla (5 kasvuyritystä, joilla on yli 1 milj € liikevaihto/vuosi)

3.5 Saavutettavuus paranee

Olemme kehittämässä sekä digitaalista että fyysistä saavutettavuutta. Vaatii eri toimijoiden yhteistyötä ja resursseja.

- Olemme kehittämässä digitaalista saavutettavuutta niin, että -2024 Mikkeliässä on toimivat tietoliikenneyhteydet matkailijoiden ja vapaa-ajanasukkaiden tarpeisiin
- Rakennetaan palvelujen digitaalista ostettavuutta
- Jatketaan vähähiilisten matkaketjujen ja fyysisen saavutettavuuden kehittämistä ja pilotointia alueella

3.6 Palvelut ja laatu paranevat

Markkinoinnin ja kehittämistoimenpiteiden luoma palvelulupaus tulee lunastaa. Erinomainen palvelu luo lisäkysyntää ja vahvistaa laatumielikuvaa ja brändiä.

- Toteutetaan asiakaslähtöisen palvelukulttuurin edistämisen kampanja kerran vuodessa. Kampanjan sisältö suunnitellaan yhteistyössä yritysten kanssa.
- Laaditaan viestintäsuunnitelma, jolla tuetaan tätä tavoitetta ympäri vuoden. Viestintä toteutetaan yhteistyössä kaupungin, oppilaitosten, yritysjärjestöjen ja muiden sidosryhmien kanssa.

4 Haasteet

Alla tiivistetysti lueteltuna Matkailun ja vapaa-ajan kehittämistyön haasteita sekä miten haasteisiin voidaan vastata.

- Toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset, kuten koronanpandemia, Ukrainan sota ja Venäjän rajan sulkeutuminen ja muut vastaavat tapahtumat, ovat vaikuttaneet matkailuun sekä majoitus-, ravitsemis- ja tapahtuma-alaan toimialoista kaikkein eniten. Näihin ja vastaaviin haasteisiin voidaan vastata ainoastaan suuntaamalla toiminta uusille kohderyhmille ja kohdemarkkinoille kuten nyt on tehty. On myös huomioitava, että markkinoinnin ja kehittämisen toimenpiteillä voidaan vaikuttaa vain rajallisesti yritysten

kannattavuuteen ja kasvun mahdollisuuksiin. Tämä tuki on kuitenkin ensiarvoisen tärkeää pienille yrityksille, joita alueellamme on poikkeuksellisen paljon. Yhteismarkkinointi ja yritysverkostot mahdollistavat yhteistyön, suuremman näkyvyyden ja asiakaslähtöisen tuotekehityksen – onnistumisen edellytykset.

- Työvoimapula vaikeuttaa matkailutoimialan kasvua ja kehitystä merkittävästi.